

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Liber I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

INSTITUTIO VITÆ AD EXEMPLAR

*PASSIONIS DOMINI
& Salvatoris Nostri*

LIBERI.

Inspice, & fac secundum exem- Exod.
plar, quod tibi in monte mon- 35.v.40.
stratum est. Duo sunt, quæ cu-
pientibus vitam rectè instituere, necessa-
riò præstanda sunt, quæ duabus illis vo-
cibus indicantur: *Inspice, & Fac.* Inten-
ta nimirum contemplatio Passionis Do-
mini, ejusque sollicita, & strenua imita-
tio. Exemplar enim omnibus propositum
est; ante quorum oculos Christus JESUS Gal. 3.
prescriptus est in nobis crucifixus. Sed v. 1.
ideo in monte positum dicitur, quia, ut
id contemplemur, exeundum domo, ex-
cedendum est urbe, populi frequentia,
A tur

2 DE PASSIONE DOMINI.

turbis negotiorum ac sollicitudinum, & attollendus oculorum obtutus à planis & humilibus cogitationibus, ad arduas & sublimes. Quoniam verò non omnium est, Passionem Domini ita inspicere, ut in ea vitæ præcepta distinguant, idque alius alio acutiùs & perspicaciùs facit, quo divina lux alium alio clariùs illustrat; ideo, quod inspicere Dei beneficio mei oculi hebetes languidique potuerunt, censui breviter adnotandū: facient idem meliùs, qui distinctiùs, & clariùs vident. Et quia triplex est Vitæ Spiritualis gradus, Incipientium, Proficientium, Perfectorum, quas etiam Vias tres vocamus, Purgativam, Illuminativam, Vnitivam; divinum hoc exemplar in tres partes cogimur distribuere, quæ singulis vitæ Spiritualis partibus ordine respondebunt. Prima erit ab exordio usque ad hortum, quæ Incipientium vitam informabit, & Viam Purgativam. Secunda ab horto ad Tribunal Pilati, & condemnationem Domini, quæ Vitam Proficientium erudiet, ac Viam Illuminativam. Tertia inde ad finem, quæ Vitam Perfectorum instituet, ac Viam

am

am Vnitivam. Erunt autem singularum
 patrum præcepta undecim, totidem fide-
 lium Apostolorum numero respondentia,
 ut simul ex omnibus mysticus fiat nume-
 rus Trigintatium, qui Virum perfectum
 indicat, *in mensuram ætatis plenitudi-* Ephes.
nis Christi. Vitæ Incipientium ac Viæ 4.v.16.
 Purgativæ præcepta sunt hæc:

I.

Passionem Domini esse unicum exemplar,
 ad quod vitam omnem conformare o-
 porteat.

II.

Statuendum semel esse, cum Christo vivere
 & mori.

III.

Voluntatem nostram, quæ bonum quærit,
 nusquam illud inventuram, nisi in Pas-
 sione Domini.

IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit,
 nusquam alibi tutum perflugium, quam
 in Passione Salvatoris habituram.

V.

Intellectum nostrum nullibi posse con-
 quiescere, nisi in Domini Passione me-
 ditanda.

A 2

VI.

VI.

Initium Vitæ bene instituendæ esse, proponere sibi congruentem & Deo gratum finem, & media apta ac probata.

VII.

Vitæ bene institutæ Dæmonum & hominum insectationes omnes profuturas.

VIII.

Institutum bonæ vitæ magno animo esse capeffendum.

IX.

A perfecta purgatione peccatorum per confessionem initium esse faciendum.

X.

Eucharistiam nobis à Domino relictam esse, hujus vitæ ad Passionis exemplar instituendæ monumentum & robur.

XI.

Purganda esse vitia sermonis nostri ad ejus exemplar, quem Dominus post coenam habuit.

CAPVT I.

*Passionem Domini esse unicum
exemplar, ad quod vitam omnem
conformare oporteat.*

Christus passus est pro nobis, vobis re- ^{1 Pet. 2.}
linquens exemplum, ut sequamini v. 21.
vestigia eius. Verba sunt hæc B. Petri,
quibus monemur, Christi Domini Passio-
nem ante oculos nostros velut exemplar,
ad quod vita nostra sit conformanda, pro-
ponere. Etsi enim cuncta Domini vesti-
gia sequi nos oporteat, tamen illa præfer-
tim à nobis sunt & observanda diligentius,
& sectanda devotius, quibus à cœna
ad crucem, à mystica & incruenta obla-
tione, ad sensibilem, & cruentam immo-
lationem unius diei spatiò progressus est.
Quæ dies inter angores & ærumnas, in-
ter dolores & cruciatus transacta, optimè
brevem hanc vitæ nostræ, quæ inter simi-
les calamitates transigitur, ærumnosam &
luctuosam diem designat. Nam quemad-
modum Christus Dominus à lavacro, quo
discipulorum suorum pedes abluit, per
varia locorum, actionumque discrimina

6 DE PASSIONE DOMINI.

tetendit ad mortem: ita nos à lavacro baptismatis per diversas occupationes distractionesque, & varios casus ad mortem gradimur, & modò in coenaculis, modò in hortis, modò in consilijs, modò in regijs, modò in prætorijs, modò in urbe, modò in mōtibus sum⁹. Semper tamē quocumq; eamus, angores, calamitates, molestiæ nos sequuntur, nec usquā desunt nobis caro insidiatrix, diabolus insectator, mundus illusor. Eadem enim nostra peccata, quæ Christo Domino tam acerbos attulere cruciatus, plurimorum nobis quotidie causa sunt malorum, quæ, nisi divinâ misericordiâ protegamur, exterius, interiùsque nos cruciant. Cùm igitur Passioni Dominicæ sit necessariò vita nostra tam similis, necesse est, ad eam semper intentos oculos velut ad exemplar habeamus, ut, quemadmodum Christi Domini Passio omnia sua mala ex vitæ nostræ desumpsit erratis, ita contrà vita nostra bona omnia ex illius imitatione desumat. In hoc enim Dominus passus est, ut nos vitam hanc pati doceret, & quemadmodum ipse illo die inter extremas calamitates nihil ex beata illa animi sui

sui tranquillitate ac felicitate deperdidit, ita nos doceret, inter has tot tantâsque vitæ hujus ærumnas, & misérias esse felices. Sequamur ergo vestigia ejus, non solum ut per Passionem ejus & crucem ad resurrectionis gloriam perducamur, sed ut in ipsa hujus vitæ Passione simus beatè tristes, & feliciter ærumnosi, & in quibuscumque casibus mortalitatis humanæ *communicantes Christi Passionibus gaudeamus*. Olim dicebatur Abrahamo: *Ambula coram me, & esto perfectus*. Arduum sanè mandatum; Deum enim in viarum suarum perfectione gradientem, nec longè sequi facile est, ipsique cœlestium spirituum ordines, infinita intercapedine ab eo distantes, alis desiderij semper intentis eum assequi nituntur, nec tamen unquam comprehendunt. Ipsa sex alis prædita Seraphim, tarditatem suam agnoscencia, vultum ac pedes modestè ac verecundè regunt, ut in ipsis quoque verè illud usurpes: *incurvati sunt colles mundi ab itineribus eternitatis ejus*. Quo pacto igitur non arduum ac difficile esset homini corpus infirmum, & grave circumfe-

1. Pet.

4. v. 13.

Gen. 17.

v. 1.

Hab. 3.

v. 6.

8 DE PASSIONE DOMINI.

renti, Deum non modò sequi, sed præire,
hoc est, quem nunquam vidisset, imitari, &
vitæ suæ gressibus divinæ perfectionis ex-
empla prævertere. Atqui hoc præcipi
videbatur Abrahamo: *Ambula coram me,*
Exod. *& esto perfectus.* Itaque & Moses Deum
33. v. 15. contestatus est, nisi ipse Dux esset, num-
quam alio duce homines per hujus vitæ
deserta invia, & inaquosa rectè viam insti-
tuturos, & David velut jure sibi videbatur
exposcere, ut, cujus rei mandatum dedis-
set, ejus præberet exemplum. ita demum
fore, ut homines eum non modò sequerentur,
sed circumfluerent. *Exurge Domine*
Psalms. *Deus in præcepto, quod mandasti, & Syna-*
5. v. 3. *goga populorum circumdabit te.* Factum
tandem est, quod petebant, & pondere no-
stræ mortalitatis assumpto, cruce etiam ac
toto miseriarum nostrarum onere suscepto,
Deus ipse nos præire cœpit, ac dicere, *Ve-*
Matth. *nite post me.* Non ergo nobis arduum il-
4. v. 19. lud & grave proponitur: *Ambula coram*
Deo: sed illud facile, & inter Ethnicos
quoque vulgatum: *Sequere Deum,* ac De-
um hominem, non per sublimia majesta-
tis

tis suæ, sed per infirmitatis ac miseriæ
tuæ ima & depressa gradientem. *Siquis Matth.*
vult venire post me, inquit, *tollat cru-* 16. v.
cem suam & sequatur me. Quis adeò seg- 24.
nis, adeò restitans, & fugax, quin ad
Christum Dominum, toto vitæ itinere se-
ctandum, excitetur, & alliciatur hac voce?
Qui vult, inquit, non cogo, non impero,
vos videritis, quid vestræ salutis, ac felici-
tatis intersit. Qui vult venire post me,
qui una sum via, quâ itur ad vitam, Tollat
crucem suam, & sequatur me. Si ego u-
nus omnium crucem fero, æquum est, ut
quisque vestrum suam, quam sibi ipse fe-
cit, quam & mihi imposuit, quam reji-
cere, etiamsi velit, non potest, ferre ne
gravetur. Hoc ergo nobis initio vitæ
instituendæ sit propositum: Christiani
sumus, si Christum Ducem vitæ, ac Ma-
gistrum nobis à Deo datum credimus, non
aliter nobis esse vivendum, quàm ipsius
exempla nos doceant: nec alia magis ejus
exempla veneranda esse, & sollicitè con-
fectanda, quàm quæ, ut firmiùs hærent,
memoriæ posterorum, voluit esse postre-
ma. Difficile homini futurum erat, totam

A 5

Domini

Domini vitam mente retinere, sibi que proponere semper imitandam: licet huic oblivioni humanæ consulturus Dominus, cum posset inter nos diuturnam vitam agere, maluerit juvenis mori, & ex tribus ac triginta, quos vixit in terris, annis tantum tres publicè agere, quo scilicet cupientibus ejus omnem vitam præ oculis semper habere, difficile non esset, triennij gesta meminisse, præsertim quod, ut B. Joannes ait, ex innumeris vix pauca Evangelistæ conscripserunt. Sed homo Hebraica voce *Enos* dicitur, quod obliviosum sonat; est enim cum omnium bonorum facile immemor, tum maxime eorum, quæ præsentissima ei sunt, maximeque necessaria, Sui, ac Dei. Ne igitur queri posset, longiorem esse Salvatoris Historiam, quam ut ejus ubique memor esse posset, contracta est in unam diem. Si omnia tenere non potes, at unius diei memor esse, unam diem velut ante oculos uno obtutu spectandam tibi proponere poteris. Qui tragædiarum præcepta olim tradidere, hoc inter cætera observandum censerunt,

Psal. 8.
v. 5.

fuerunt, ne actio, quæ in theatro, exhibe-
retur, esset unius diei duratione prolixior,
sed una solis periodo clauderetur, quòd ita
levius auditori futurum esset, exempli illi-
us, reique gestæ memoriam ad suæ vitæ
informationem animo conceptam, perpe-
tuò servare. Divina hæc tragædia, quæ
sub Christi Domini, tot aspera & acerba
patientis, personâ vitæ humanæ specimen
nobis ob oculos ponit, unius diei ambitu
concluditur. Omnino indignum, intole-
rabile est, tanto spectaculo, tamque nobis
necessario nolle nos diligenter intendere,
cùm & nostra res in eo tot modis agatur,
& fabula non sit, sed nostrorum malo-
rum, quæ à Christo luuntur, nostræ vitæ,
quæ à Christo expiatur, instruitur, emen-
datur, historia. Semper igitur erecti
& vigiles in illud theatrum, in illam diei
unius actionem animò pendeamus, à qua
salus pependit omnium sæculorum. *Hæc Ps. 117*
est dies, quam fecit Dominus, ut ei condo- v. 24.
leamus, & compatiamur in ea. Dies verè
solennis in condensis montis Olivarum
usque ad cornu altaris, id est, Crucis. Dies Isa. 49.
salutis, à qua die lucem solémque omnis v. 8.
vita

vita hominum trahere debeat, quæ una dies plus nobis profuit ad exemplum, quàm omnium veterum Sanctorum sæcula, omnes, quæ evolutæ sunt, aut evolventur, ætates.

CAPVT II.

Semel statuendum esse, cum Christo Vivere, & Mori.

Ioann. **E** *Amus & nos, & moriamur cum eo.*
11. v. 16.

Hæc una debet esse vox nostrum omnium, Christi Domini Passionem contemplantium. In qua voce cum & nostræ salutis, & vitæ spiritualis initium, ac fundamentum sit positum, necesse est primum statuere, quid sit cum Christo vivere, & mori, deinde, quàm id sit Utile, Honestum, Delectabile, quo ad id strenuè suscipiendum adducamur, ostendere. Vivere, & Mori cum Christo dicemus eos, qui non modò in ijs, quæ præcepta sunt, Christum non relinquunt, sed nulla penitus in re velint aliter vitæ suæ cursum instituere, quàm ut Christus instituit, & ut

1. Ioan. verbis Apostoli Ioannis utamur, *sicut ipse*
2. v. 6. *ambu-*

*ambulavit, & ipsi velint ambulare, nec ad dexteram deflectere, nec ad sinistram, vestigia vestigijs premere, & hoc facere, quod ab ipso factum intellexerint. Est etiam in vulgari hominum amicitia & societate mos hic, ut quidam se mutuò obstringant, ut unà vivere, & mori velint, nec alter ab alterius unquā sententia & familiaritate discedere: si tu diem atrum, nō-
clem lucidam dixeris, ego idem affirmabo, si in ignem te immiseris, sequar, si alis sumptis in sublime te extuleris, ego quoque ales fiam. Sic illi solent suas inter se sodalitates & amicitias contrahere. Ita, qui cum Christo vivere & mori statuit, ille, quod Christus vile, abjectum & noxium judicavit, id semper ex animo contemnet ac fugiet, quod contrā magni aestimavit, quod elegit ac secutus est, id semper magni aestimabit, eliget ac sequetur, ac tum se beatiorē putabit, cūm similiorem Christo Domino viderit; tum miseriores, cūm ab ejus exemplis vestigijsque se agnoverit longius recessisse. Hoc est cum Christo vivere & mori. Jam verò, quā id utile homini sit, nemo non*

non

14 DE PASSIONE DOMINI.

non videt, cum in eo docuerimus vitam perfectionem esse positam. Sed quia nonnulli sunt, quibus pudor non est, ultro affirmare, nolle se esse perfectos, ostendendum est, eos de salute sua periclitari, qui nolint Christum Dominum intentè sequi, ejusque vestigijs inhærere. Nam cum Salutis, ac Vitæ arcta sit semita, paucique eam, ut ipse ait Salvator, inveniant, qui vagari volunt, & contemptis certis exploratisque vestigijs hinc inde pro arbitrio, ac libertate deflectere, ij, facile omninò aberrant, nec amplius viam, in quam redeant, vident. Itaque in re tanti momenti, in qua salus æterna agitur, velle nugari, & nescio cujus insanæ licentiæ dulcedine, certum iter ac rectum deserere, quid aliud est, quàm in æterni exitij periculū se precipitem dare? Præterea negligenda non est ea quoque consideratio, eos, qui languida & vulgaria sequi volunt virtutis exempla & quibusdam popularibus, ut ita dicam, præceptionibus vitam informare, cujusmodi sunt, qui se dicunt nolle esse perfectos, & satis sibi esse, si servant divina mandata: eos, inquam, irritam Domini benedi-

benignitatem, supervacaneum & inutile beneficium reddere. Nam ut homines docerentur non esse blasphemi, non paricidæ, non adulteri, non raptores, ad id minimè necesse erat, è cœlo Deum ad hæc ima descendere, & se hominibus præbere visendum. Satis enim Religionem docebat Abrahamus, Observantiam in parentes Isaacus, Castimoniam Iosephus, alieni abstinentioniam Elias. Vulgaris hæc probitas, quam Christianorum plerique sectantur, & quâ volunt esse contenti (grave dictu) etiam apud Ethnicos invenitur. Quorsum igitur Christus è cœlo venerit? Quorsum tam præclara ediderit perfectæ sanctitatis exempla? Quorsum docendo, ferendo, agendo præluxerit? si tam facile nobis licet ejus, nomen & cultum professis, alterius institutis vivere? Non te pudet, Christianus cum dici velis, & esse, non idem de divitijs sentire, quod Christus senserit, & quas ille spinas vocavit, tu rosas putes? Non confunderis, cum te Christi membrum esse dicis, à capitis tui sententia dissidere? & cum ille decreverit, beatos esse Pauperes, Mites, Lugentes, tu contra

contrà beatitudinem colloces in Opibus,
 Potentia, Voluptate? Quale monstrum
 est, in quo aliter manus, aut pes audet de
 rebus judicare, quàm caput? Nōne capi-
 tis sui sensu ac mente membra omnia
 sentiunt, ac decernunt? Cur ergo tu, cū
 Christi membrum esse velis, aliter de hujus
 vitæ rebus audes existimare, ac censere,
 quàm Christus censeat? Jam verò, quàm
 sit honestum, Vivere & Mori cum Chri-
 sto, necesse non est, pluribus demonstrare.
 Nemo enim ex ijs, qui aliter vivunt, non
 facilè hoc sublimius esse fatetur, ac digni-
 us, seque socordix, & negligentix dam-
 nat, quòd, quæ potiora esse non dubitat,
 recuset imitari. Video, inquit, meliora,
 probòque, deteriora sequor. Sed quæ de-
 mentia est, dignum se hujus imitationis
 gloriâ non putare? quod dedecus & pro-
 brum, hujus decoris, & laudis participa-
 tione se spontè fraudare? Præsertim quòd
 ij, qui ita loquuntur, non omnes ex igna-
 va & vili facie sunt, sed plerique è nobi-
 litate selecta, è flore militiæ, è primis sa-
 pientix vitæque civilis capitibus, quibus
 omnibus persuasum est, nihil esse gloriæ
 præ

præferendum, nullamque aut voluptatem, aut rerum copiam præ unius laudis studio habendam. Cur igitur, qui sic de honestate sentiunt, tam ignavè Christum sequi recusant? quod ut factum arduum, ita præ omnibus, quæ homines præstare possint, honorificum, gloriosum negare non possumus. An, si quis Regis sui vexillum secutus, in obvios hostes impavidus ruat, magni æstimandus est, si quis Christum, & Regem, & Deum, & omnia, pari alacritate sequatur, non est id quoque ei magnæ laudi dandum? Aut cur non æquè huius atque illius laudis ambitione ducuntur? Siquid animi, siquid roboris est ad ardua capeffenda, ad dura superanda, hæc ostendite. Deus vocat: Sequimini me, inquit, Officium ac fides in baptismo obstricta nos cogunt, Regem ac Ducem sequi. Præmium allicit, ut regnum cælorum inter primos ingrediamur, ne tumultu irruentium & prohibentium excludamur. Metus compellit, ne desertus à nobis jure nos deserat, & quicum vivere, ac mori noluimus, cum eo ne mortui quidem reperiamur. *Eamus & nos, & moriamur*

B

cum

cum eo. Una obstat res, una rem tantam turbat & præpedit difficultas. Injucundum est, sequi Christum, & hunc crucifixum. Insuavis est vita, quæ sub Crucis vexillo ducitur. At ego putabam, me cum viris loqui, apud quos pluris esset decus, & gloria fidei servatæ Duci suo, quàm levis & momentanea voluptas. Sed si voluptate ducimini, sempiternas inferorum poenas cogitate, quas non facilè vitabitis, nisi Christum perfectè sequi semel statueritis. Verùm quia nec absens inferorum cruciatus multum istos movet, tantum præsentia cogitantes, & ipsi sibi, nescio qua confidentia, pollicentur, se ab ijs immunes evasuros, monendi sunt, nequaquam putare, jucundum esse homini, ex sensu vivere, ex ratione autem vivere, non esse jucundum. Nam si homo ratione magis quàm sensu constet, quæ causa esse possit, cur jucundiora sint homini, quæ sensum alligant, quàm quæ sunt grata rationi? Imò cum ratio in homine una sit æterna, sublimis, domina, una denique hominem faciat, una de rebus judicet, ac decernat, quàm esset insanum, eam in bonum sensus præci-

præcipitem ruere, quod ipsa non percipit; sui verò boni, quò unò oblectatur & gaudet, vel oblivisci, vel, quod absurdius esset, id averfari, & horrere? Rationis autem quod aliud bonum est, quàm Virtus & Sapientia, ac proinde Christus Dei Virtus, ac Dei Sapientia? Quid ais? non esse jucundum sequi Christum? Non ita Petrus agebat: *Domine quò ibimus? verba* Ioan. 6.
v. 68. *vita eterna habes.* Non ita Petrum secuta tota sentit Ecclesia, quæ clamat assiduè, *Trahe me post te, curremus in odorem* Cant. 1.
v. 4. *unguentorum tuorum.* Denique eò cogeris, ut aut neges, Virtutem ac Sapientiam jucundam esse rationi; quod si dixeris, deprehenderis, eâ ipsâ, cujus gustum tam malè dijudicas, carere ratione: aut statuas, suis voluptatibus, suo bono carendum esse rationi, si sensui commodum non sit: quod erit dicere, Domino id nō esse faciendum, quod servo nō libuerit: aut quod est aptius exemplum, sessori frænum & calcaria habenti, eò esse eundum, quò suus equum impetus rapit, non quò res & opportunitas equitis poscat. Et tamen quàm non injucunda sit sensui vita ex virtute traducta, testantur

(ut Sanctos omnes omittam, quorum apud istos languet auctoritas) Epicurei ipsi, qui vel maximè sensui assentientes agebant, voluptatis gratiâ sectandam esse virtutem. Quò miseri devenimus, ut Epicureorum quoque nos exempla damnent! ut ad Christum sequendum ipse nos cogat Epicurus! abominemur hoc probrum, & ipsi Eum ultrò sequamur.

CAPVT III.

Voluntatē nostram, quæ bonum querit, nusquam illud inventuram, nisi in Passione Domini.

Ps. 144. v. 7. **C**onvertere anima mea in requiem tuam. Quousque aberras? quousque à via divagaris? Nusquam nisi in Domini Passione bonum, quod quæris, invenies, nusquam proinde, nisi in Passione Domini conquiesces. Hoc, quia validissimum principium est ad totius vitæ institutionem (quippe Finis, ac Boni constitutio omnium & actionum, & affectionum animi est radix atque origo) diligenter, ac studiosè probandum est. Voluntatis nostræ

stræ motus atque impetus fertur in duplex bonum: alterum, quod amet, quia in se bonum est, atque amore dignum, quem amorem amicitiae vocamus; alterum, in quod feratur amore cupiditatis, & ut vocant, concupiscentiae, quia bonum id sibi & commodum experitur. Age, si de priore amore amicitiae loquamur, querendum est, quod sit voluntati nobilissimum, gratissimum hujus amoris obiectum? nec dubium, quin id sit unus Deus, qui summum & infinitum est Bonum. Verum quia hujus vitae conditio minimè patitur, id bonum à nostra voluntate in ipso fonte degustari, quod assecuturos nos post hujus vitae spatia exacta confidimus; necesse est, ejus interea derivationes quasdam & effluxus delibemus, & quamdiu fons negatur, rivulos consecremur. Hinc fit, ut voluntas nostra, sitientis instar cervæ, dum ad flumen illud anhelat, cujus *impetus letificat civitatem Dei*, quæcum- *Ps. 45.* que hinc fluentia, quæcumque sunt scaturigines, quæ inde ortum ducere videantur, in eas avidè se immergat, ut sitim, quam his sedare non potest, saltem fallat, *v. 5.*

ac temperet, ac sæpe, quod miserum est, in lacunas & venenatos fontes imprudens incidat, sæpe etiã siti percita & furens incurrat, & cum voluptate mortem hauriat. Sed, si sapimus, si volumus sitim restringere, & venena vitare, quæram⁹ necesse est, ubi sincerior, ubi plenior & uberior Divina se bonitas effundat, illic nos mergam⁹, & quantũ hîc licet, sitim hæc nobis insitam boni amandi restringamus. Perspicuum autem est, nulla certius in re Divinam elucere bonitatem, quàm in Christi Domini Passione, ut omnis alia quæcumque bonitatis ostensio huic uni comparata instar sit guttæ cum oceani immensitate collatæ. Nam cùm Dei Bonitas ejus operibus manifestetur, quæ omnia facit bona valde, tribus maximè operibus apparuit, Creatione, Incarnatione, Redemptione. Id tamen eo ordine, ut (si liceret, Deũ usquam se ipso vocare meliorem, qui semper sibi par, nostrâ tantũ cognitione capere videtur perfectionis augmenta) primo opere Bonus, Secundo Melior, tertio Optimus diceretur. Etenim amorem ostendit Bonorum Comuni-

municatio. Bona autē vel externa sunt, vel interna: horū Cōmunicatio alia est, quæ amicum bonorum tantū participem facit, ut ijs frui possit; altera, quæ etiam dominum, ut ea in suum usum vertere, ac, si ei libeat, possit abolere. Primo opere Deus Bona sua externa nobiscum communicavit. Secundo communicavit interna, cū nobis Filium dedit, sibi Consubstantialē. Sed solā Incarnatione sic nobis dederat Christum, ut ejus aspectu tantū & societate frueremur. Addidit ergo tertium, ac summum, ut Eum nobis ita daret, ut liceret nobis Eum, si vellemus, etiam interficere, quod summum rei dominium est; imō ut re ipsa, atque affectu is à nobis, & pro nobis interficeretur. Quod si Cleopatra, nescio quæ mulier, tantū se putavit Antonio viro suo amorem suum commendasse, dum ereptum ex auribus unionem in ejus gratiam aceto dissolutum ei propinavit; quid Deum nobis benevolentiae ostendisse dicemus, cū Filium suum ejusdem secum essentiae pro nobis tradidit occidendū? Dic mihi Voluntas, quæ bonum, quod ames, quæris, ubinam putas, te plus divinæ bonitatis posse

24 DE PASSIONE DOMINI.

reperire? Commendat Deus in hoc uno
Ioan. 3. maximè bonitatem suam, *quòd sic mun-*
v. 16. *dum dilexerit, ut Filium suum Unigenitum*
daret. Nusquam ergo tam dulcis & sua-
vis est Dominus, nusquam tantum, quid
in eo vis bonitatis possit, ostendit, quan-
tum in hoc: unde nullo in opere tanto-
pere amandus est, quantum hìc, ubi se ip-
sum totum amorì impendit. Atque adeò
voluntas, si bonum quærìt, quod amet
amore amicitiae, nullibi quàm in Passione
Domini illud majus inveniet. Et quia
nullibi nisi in maximo bono quiescit, non
erit ei quies ulla, donec in Domini Passio-
nem se totam effuderit. Adde, quòd, cum
voluntas nostra conjuncta sit corpori,
neque pro hujus vitæ statu bonum abstra-
ctum, & quòd sensibus non objicitur, con-
templari valeat, Christò Dominò, in quo
summam illam & incomprehensibilem
Dei bonitatem ipsis oculis videt, necesse
est ita afficiatur, ut numquam ab eo pos-
sit avelli. Verùm longè potentiùs, & ef-
ficaciùs voluntas ab eo trahitur bono,
quod non modò in se bonum, sed sibi
etiam proficuum & commodum esse cog-
noverit.

noverit. Nam ut philosophorum quidam ait : amabile quidem bonum, unicuique autem proprium. At licet omnia, quæ putamus bona, amemus, tamen in ijs quiescimus, quæ nobis bona sunt, & quibus frui ac beati effici possumus, aut speramus. Huc spectans Propheta, *Convertere*, ait, *anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*, causam, cur ad Deum anima converti debeat, & in eo conquirere, non aliam dicens, quàm ejus in se beneficentiam ac liberalitatem. Sanè quemadmodum in priore parte voluntatem nostram cervæ sitiienti comparavimus, ita hîc eam licebit mendico, opem, stipem undecumque corroganti comparare, qui si ad opulentissimi ac beneficentissimi hominis domum devenerit, illic tandem, quod quærebat, nactus conquiescet. Oberret licet voluntas nostra cœlum ac terram, omnia ostia pulset, ab omnibus quantumlibet emendicet, nulli bi quod ei opus est, inveniet. Tandem, ubi ad Christi Domini Passionem venerit, repertâ ope, quam poscebat, læta, dives, opulenta finem vagandi facit; eget enim

B s

volun-

26 DE PASSIONE DOMINI.

voluntas gratiâ, eget remissione peccatorum, eget virtutibus, eget pace : quis hæc ei dabit, nisi Christi Passio, bonorum omnium nobis prodiga muneratrix ? In tribus his amor concupiscentiæ conquiescit, in beneficij bonique præteriti memoria, in præsentis gaudio, in spe futuri: una Christi Domini Passio hæc tria habet, ut sit beneficium bonumque nostrum, & præteritum, & præsens, & futurum. Multa enim & pretiosa sunt, quæ nobis per eam bonitas divina largita est, multa, quæ quotidie largitur, multa, quæ largitura est in futurum : ut bene de ea dicatur ex Canticis, *omnia poma nova & vetera illic inveniri.* Quò verò apertius appareat, nullibi Domini Deique nostri in nos beneficentiam extitisse majorem, quàm in Passione subeunda, necesse est animadvertere, beneficia quatuor conditionibus æstimari: Rei magnitudine, Dantis amore, Accipientis necessitate, & comparatione horum trium inter se, Dantis, Accipientis, & Beneficij seu Rei datæ. Hæc autem si perpendas, omnia in Domini Passione summa comperies. Nam
quan-

quando unquam Deus nobis plus dedit, quàm cum seipsum dedit, & ad mortem dedit, & ad mortem Crucis? Res data, ne fingi quidem, aut optari major potest. Nec sanè dari præstantius poterat, quàm data est, cum ita nobis se Deus tradiderit, ut nemo unquam re suâ, non dicam filiô, non servo, sed vix brutâ aut inanimatâ re, tanto cum contemptu uti potuerit, & tam crudeliter eam destruere, ac perdere, quàm nos Christum, nobis datum excruciauerimus, & occiderimus. Parum nunc est, addere, unâ cum Christo nobis omnia Sacramenta, auxilia, & habitus gratiæ, dona Spiritus Sancti, gloriam animæ & corporis, & quidquid est bonorum, quæ naturæ capacitatem excedunt, & supernaturalia vocantur, Ejus Passionis meritô esse donata. Parum est, addere, naturalia quoque dona, & beneficia, quæ ad gratiæ susceptionem, vel augmentum ordinantur, atque adeò totum hunc ordinem rerum, totum hoc universum (quia omnia propter electos, electio omnis ob Christi Redemptoris est gloriam) Ejusdem Passionis efficacitate, & pretio nobis esse com-

com-

comparata. Hæc, inquam, priori beneficio non multum addunt: Universum enim Deo qui addit, infinitis partibus minus addit, quàm qui ipsi universo atomum unam ex his, quæ in sole videntur, adjiceret. Bene igitur S. Paulus hujus di-

Rom. 8. scriminis æstimator ait: Qui proprio Filio
v. 32. suo non pepercit, sed pro nobis omnibus
tradidit illum, quomodo non omnia no-
bis simul cum illo donavit? Sunt quidem
hæc maxima, & pretiosa, uti ea S. Petrus
appellat; sunt majora, quàm capere nostra
mens; ampliora, quàm posset spes nostra
concipere: sed collata cum Deo Ipso, qui se
nobis dedit, ita in abyssoinfinitæ illius
dignitatis absorbentur, ut nusquam ap-
Cant. 8. pareant; posteaquam enim Deus se mihi
v. 7. dedit, etiamsi dederit omnem substanti-
am domus sue, & omnipotentiam suam
largiendo, si fieri possit, exhausserit, quasi
nihilum despiciet ea. Hactenus de mag-
nitudine rei datæ, ex qua etiam amor ac
benevolentia Dantis apparet: licet enim
Deus ipse infinitus in omnibus suis bonis
cùm sit, quicquid facit, infinito amore fa-
ciat, non semper tamen infinitus Dei a-
mor

mor se prodit infinitè, imò nullâ aliâ in re infinitum amorem Deus prodidit, quàm cum nobis infinitum bonum dedit seipsum. Omissis autem ijs, quæ amorem dantis ex collatione cum accipiente demonstrant, de quibus postea dicendum est, attendamus innumeras conditiones, quæ Dei amorem nobis in hoc beneficio singulariter ob oculos ponunt. Celeritas in dandis beneficijs magni æstimatur: nemo se celerius dedit nobis, quàm Christus, qui pro nobis, antequam nos nasceremur, occisus est, imò ut B. Joannes ait, *ab origine mundi*: imò ut ait S. Paulus, fuit *hoc Sacramentum absconditum à seculis in Deo, qui omnia creavit*. Difficultas superata auget beneficium, & amorem dantis ostendit: nullum opus difficilius Deo fuit, quàm Redemptio, quippe non modò tamquam Deus, omnem suæ omnipotentiae vim virtutemque exercuit (*fecit potentiam in brachio suo*, inquit *Lucæ. i. Virgo. Quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui revelatum est?* inquit *Isaias*) sed factus Homo eos labores sustinuit, eas molestias ac dolores exhausit

Apocal.

13. v. 8.

Ephe. 3.

v. 9.

Lucæ. i.

v. 23.

Isai. 53.

v. 1.

fit

30 DE PASSIONE DOMINI.

fit, quibus tantum cogitandis fortissimus ille animus lethali agonia usque ad sanguineum sudorem laboravit. Denique si Dantis beneficium amor alacritate, constantia, modestia, promptitudine commendatur, hæc omnia facile quisque perspiciet in Domini Passione summa fuisse. Nec minus Accipientis indigentiam, & inopiam beneficium magni fieri solet: vel unius interdum nummi opportuna subministratio ingentis instar doni obtinet. Siquis guttam aquæ poscenti diviti, in igne tartareo jacenti, dedisset, haud dubium, quin ille eam pluris esset æstimaturus, quam olim magna prædia, & regias divitias. Is erat planè noster olim status, ea post Adami culpam miseria, ut nusquam ulla spes levandæ summæ inopia se daret. Parum est dicere, nos similes fuisse ei, *qui incidit in latrones, à quibus & exspoliatus est, & plagis impositis semivivus relictus.* Parum est ad calamitatem nostram exprimendam Jobum inducere, post amissa omnia bona, & liberos, ac servos, & super hæc valetudinem corporis, in sterquilinio sedentem, & testam saniem radentem. Nam & viator ille semivi-

Luc. 16.
v. 24.

Luc. 10.
v. 36.

Iob. 2.
v. 28.

semivivus erat relictus, nos autem omnino mortui: et in Job cum omnem potestatem diabolus accepisset, tamen ei dictum fuerat: *verumtamen animam illius serva*: in nobis autem primum, quod perierat, anima erat. Plus dixerò, si universè cum Regio vate pronunciavero, nos per peccatum, & primi parentis & nostrum, ad nihilum redactos fuisse, & quod pejus est, fuisse nostræ calamitatis ignaros: *ad nihilum redactus sum, & nesci* *Iob. 3. v. 6.* *Psa. 72. v. 22.* Etenim Deo offensò, à quo omnia acceperamus, necesse erat, eum à nobis averti, ac proinde subtrahere, quæ dederat bona, nosque in nihilum nostrum redigere. Sed est etiam, quod huic dicto addamus, miseriores adhuc turpioremque nostram conditionem fuisse ijs, qui nunquam fuerunt, quippe qui sui nihili, ut ita dicam, rei non sunt, nec ipsis poena est nihil esse, quod nobis deberetur, ut poena. Denique vix illi, per quem Deus offenditur: *bonum erat ei, si natus non fuisset* *Matth. 26. v. 24.* *homo ille*: eo in statu res nostræ erant. Et quemadmodum si quis gravem incidat Regis offensionem, is continuo ab omnibus

32 DE PASSIONE DOMINI.

bus ita deferitur, ut pro ingenti habeat
beneficio, si quis eum vel aspectu aut ser-
mone dignetur, ita nihil adeò exiguum
nobis, peccatō omnia demeritis, dari pote-
rat, quod non longè maximum in hac
fortuna videri deberet. Nunc ad quartam
conditionem deveniamus: comparanda
sunt inter se nostra indigentia cum Dei
amore, ac beneficij magnitudine: con-
ferenda hæc duo extrema, Deus, Homo.
Ille offensus, ille Dominus, ille Judex,
nos peccatores, servi, rei: Illum tamen
eò usque devenire voluisse, ut non modò
beneficium, ac tantum, noxæ, ac tantæ
rependeret, sed, beneficio nobis dato, no-
xam in se susciperet, hominem, quem o-
portebat ex justitiæ legibus severioribus
in nihilum redigere, Deum fecerit, ut
pro hominibus satisfaceret; Deum, cui
omnis honor, omnis gloria debetur, igno-
minia & confusione, quæ nobis debeba-
tur, objecerit, &, quod inter nos vilissimi-
cerdones faciunt, ut læsi à potentibus ip-
si ultro veniam deprecantur, hoc fecerit
ipse Rex & Creator, ut nostra mortali-
tate suscepta ipsemet nostram culpam
depre-

deprecari vellet, ac luere, & ob scelus hominis sub homine iudice Deus homo factus, ac reus constitutus, supplicio plecteretur. Hæc proculdubio tanta sunt, ut necesse sit, voluntatem nostram hujus bonitatis ac beneficij abyssu absorberi.

CAPUT IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit, nusquam alibi tutum perfugium, quàm in Passione Salvatoris habituram.

Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo. Verba sunt, quibus nos hortatur Isaias, ut cum nos undique tot malis urgeri videamus, ut nulla ex parte effugiū pateat, quoniam in cœlum evolare non possumus, dum hujus corporis pondere deprimimur & gravamur, quod unum restat, in terram ipsam subeamus, & hîc latibulum quæramus; aliud enim nihil ei superesse videtur, qui & undique prematur, & in cœlum evadere nequeat, quàm ut sub terram se recondat. Terra autem hæc, & petra Christus est, terra
C
viven.

Isai. 2.
v. 10.

34 DE PASSIONE DOMINI.

Psa 128. tot vulneribus foderunt, & supra cujus
v. 3. dorsum araverunt peccatores; petra, quæ
Psa 103. tutos recessus & latebras habet, in quas,
v. 18. qui se receperit, nullum hostem, nullum
 malum timeat. Quemadmodum igitur
 ostendimus, voluntatem nostram, si bo-
 num quærit, nullibi id inventuram magis,
 quàm in Domini Passione, ita nunc osten-
 damus, eandem, si malum fugit, nullibi cer-
 tius ac tutius habere posse perfugium, quàm
 in eadem Domini Passione: ut, si minus
 amor, quod deberet, ad eam contemplan-
 dam nos alliciat, certè timor cogat, &
 utrinque compulsi tam salutarem institu-
 endæ vitæ normam à nobis abdicare ne-
 queamus. Id verò, ut certum ponimus,
 inter hujus mundi mala voluntatem no-
 stram esse cervæ instar, aut damulæ, quam
 undique venatores & canes circumstan-
 tant, quæ, cum ab omnibus eripere se fu-
 gâ cupiat, nec possit, trepida & timore
 amens, non rarò à minore ad majus pe-
 riculum se vertit, & canem fugiens in ve-
 nabulum se induit. Operæ pertium est

videre, quænam mala sint, quæ omni ex
 parte

parte nos obsident, atque ita dispicere, ut quod aliud perfugium sit, præter unam Domini Passionem, quò ex tot malis possumus evadere. Sed malorum nostrorum numerum inire quis poterit? cum Propheta omnium locò ac nomine dicat: *Circumdederunt me mala, quorum non est numerus.* Tres nihilominus ordines, & veluti classes malorum nostrorum distinguere possumus, quarum prima se habeat ut malum ipsum, quod est boni privatio: secunda ut actio, sive effectio hujus mali: tertia ut agens, & effector, à quo ea procedit actio atque effectio. Nam & mors malum, est, quia vitâ privat: & vulnus est malum; quia mortem affert: & malus hostis, qui vulnus infligit. Ordiamur à primo: Malum ipsum, quod boni privationem esse descripsimus, etsi multiplex est, quod à nobis timetur, tamen brevitatis causâ duplex tantum esse dicemus, Mortem scilicet corporis, & Animæ. Nam cum bonum duplex sit, alterum naturale, alterum quod naturam excedit, erit etiam duplex summum malum; alterum, quò supernaturali bono privamur, quod

*Psal. 39.
v. 13.*

36 DE PASSIONE DOMINI.

est æterna felicitas; alterum, quò bonum nobis adimitur naturale, quod est vita. Cætera verò mala ad hæc, velut initia quædam & dispositiones, pertinebunt. Hujus duplicis mali timor in nobis eò major & gravior est, quò alterum alteri sæpe conjungitur & cohæret, atque à primâ morte transitur ad mortem secundam. Gravis per sese timor est mortis, quâ simul omnia, quæ in terris habebamus, amittimus, & super omnia nos ipsos. Gravior est metus damnationis æternæ, in quâ qui semel incidit, omne miseriarum genus tamdiu feret, quamdiu Deus erit. Nullus à mortis metu temporis articulus vacat: omnis hora, omne momentum vitæ nostræ potest supremum esse: nec loci ullius, nec ætatis est ullum discrimen, ulla securitas. Damnationem verò æternam, & quæ eam consequuntur sempiterna supplicia, quàm facile mereri possumus? Vnum verbum si excidat, unus cupidior jactus oculorum, una improba cogitatio, actum est, decretum est, perimus, nisi Deus opem ferat, à nobis nulla spes est. Eo igitur duplici timore circumdatus & obsessus David gemebat

Cir.

Circumdederunt me dolores mortis, pericula inferni invenerunt me. Quid homine miserius, inter hæc duo summa discrimina constituto, quorum alterum, id est, mortem omnino vitare non possit; alterum, id est, damnationem (suis viribus) multò minus? Quid agat? quò se vertat? Ad medicos confugiat, qui potionibus & curationibus mortem arceant? Frustra est. Æsculapius sibi ipse non profuit: Hippocratem & Galenum citius, quàm voluissent, mors rapuit: quid ab ijs alij sperent, qui ne sibi quidem opem ferre potuerunt? Scilicet, *medici suscitabunt.* Sed *Psa. 87.* si mortem vitare non possumus, saltem æterna supplicia, quæ nobis ob nostra commissa debentur, vitare possemus. Ne id quidem; nam quibus officijs, quibus supplicijs culpam semel admissam expiare, aut compensare conabimur? Deum, Homines offendimus, Infinitum Numen, inæstimabilem Majestatem, Dignitatem omni humanæ mentis cogitatione majorem, infando ausu læsimus, imminuimus, violavimus. Quicquid obsequij rependamus, infinitis partibus minus est; Injuria

ria enim è personæ offensæ dignitate pensatur ; Satisfactio dignitatem suam omnem è satisfaciente desumitur ergo nec nos nobis in eo possemus opem ferre, nec quisquam alius, etsi conjunctis studiis omnes pro unius culpâ homines infinito tempore omne obsequij genus Deo offerrent. *Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem suam, & laborabit in æternum, & vivet adhuc usque in finem.* Ne igitur salus utraque hominum esset extra omnem spem, Christus datus est nobis utriusque mortis domitor & victor, utriusque vitæ assertor & vindex, qui salutari sua Passione nos ab utraque morte defenderet, ut, quamdiu eum sequimur, illudere utrique possimus ac dicere: *Ubi est mors (id est prima) victoria tua? Ubi est mors (id est secunda) stimulus tuus?* Utramq; enim Mortem Dominus sua morte superavit, & re ipsâ præstitit, quod minatus fuerat. *O mors, ero mors tua, morsus tuus ero inferne!* Nullum igitur aliud habes effugium anima, tuarum maximè culparum memor, quò ab inferorum metu evadas, nisi Passionem Domini, si tamen

*Psa. 48.
v. 8.*

*1. Cor. 15
v. 55.*

*Ose. 33.
v. 14.*

tamen eam non otiosè contemplaris, non fide mortua credis, sed sequeris, sed constanter imitaris. Nam si *Oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam*, *Luc. 24. v. 26.* multò magis te oportet pati, & crucem ferre post ipsum. Si enim *sustinuerimus*, *2. Tim. & conregnabimus*. Mortis verò corporeæ *2. v. 12.* metum eòdem confugiens facilè evades. Primùm, quia cum Christo mori tibi non erit metus, sed votum, & spes, & lucrum: deinde quia vita, ad Dominicæ Passionis exemplar traducta, nihil habebit illecebrosi, quo tetrahat ac teneat, ut mori nolis: postremò, quia tã strenuis & impavidis cogitationibus te armabit Dominicæ Passionis exemplum, ut mortem sis ultro provocaturus, beatam appellaturus, & cum Andrea dicturus: *O bona crux, tam diu desiderata!* Sic apparet, extrema hæc mala, Mortem & Æternam damnationē non posse vitari, nisi ad Domini Passionem confugeris. Altera classis malorum in actione consistens, ut rem nunc ita vulgariùs definiamus, illa complectitur, quæ aut animo, aut corpori cœterisque externis bonis molesta sunt: velut animo

peccata, vitia, errores, passionēs, perturbationes: Corpori ac bonis externis morbi, ictus, vulnera, deformationes, jactura, infamiae, exilia, orbitates. Hæc omnia ideo mala sunt, quia aliquam actionem significant aut inferunt, quā bonō aliquō privamur, quod bonum non est finis (sicut Mors, atque Æterna damnatio ipso fine nos privant) sed medium ad finem. Corpus enim & bona externa media sunt, quibus bene, ac feliciter vivamus in hac mortali vita. Animi verò bona sunt, quibus altiore illam felicitatem, ac vitam adipiscimur. Ille autem, qui vitam instituit ad Dominicæ Passionis exemplar, cum Apostolo dicit: *Christo confixus sum cruci: vivo autē jam non ego, vivit verò, in me Christus.* Itaque omnem bonorum externorum, & corporis jacturam lucrum putat, instructus altiore quadam sapientia, quā docetur intelligere, quid ei expediat magis, & quibus bonis indigeat. *Quam mihi fuerunt lucra,* inquit Apostolus, *hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam*

Gal. 2.
v. 19.
Et 20.

Phil. 3.
v. 4.

entiam Jesu Christi Domini mei. Quoad
utraque igitur mala extra metum, & ex-
tra sensum est. Sed quia is apex perfectio-
nis non omnibus contingit, & multi vel
audire horrent ejusmodi abnegationes, ac
detrimenta rerum omnium, quæ si semel
degustarent, in polterum Apostolo subscri-
bere non timerent: satis erit pro omnibus
dixisse, non aliam magis esse contempla-
tionem, quàm noster animus adversus om-
nia mala externa & interna armetur, ac
roboretur, quàm Dominicæ Passionis, ut,
qui hoc exemplo non proficit ad virtutem
& constantiam, ejus animi planè sit de-
sperata curatio. Superest tertium malo-
rum genus, in quo ipsos, qui nos insectan-
tur, diximus posse numerari: qui sunt,
Deus criminum nostrorum vindex, An-
geli ejus ministri, Homines æmuli, insi-
diatores, infensi, blandi, deceptores, Dæ-
mones postremò cruenti & capitales ho-
stes, latrones, calumniatores, omnium
nobis malorum auctores. Adversus hanc
aciem, instructam in perniciem nostram,
nihil habemus salutaris & præsentius
Domini Passione, quæ Deum placat, An-
gelos

gelos nobis conciliat, homines ac Dæmones vel compescit, vel ex ijs infensis dat nobis referre victoriam. Quò igitur aliò se conferat volùtas nostra tot malis undique instantibus, quàm ad hoc unum per-
fugium Dominicæ Passionis?

CAPUT V.

*Intellectum nostrum nullibi posse
conquiescere, nisi in Domini Passione
meditanda.*

- N**ihil arbitratus sum me scire inter
vos, nisi Christum, & hunc Cruci-
fixum. Hoc de se ille Apostolus loqui-
tur, cui supremam Theologiæ, ac Sapi-
entia Christianæ laudem nemo non de-
fert; qui vivens ad tertium usque cæ-
lum raptus ea vidit, quæ nemo unquam
cogitaverat, ea audivit, quæ referre non
potuit. Necesse est igitur, summa totius
Sapientia Christianæ in Christi Domini
Passione consistat, quandoquidem Pau-
lus, qui omnia ab ipso Christo accepit,
cui nec Petrus quicquam addere potuit,
quod ipse à Christo non antè didicisset,
nihil

1. Cor.

2. v. 2.

2. Cor.

12. v. 4.

Gal. 2.

v. 6.

nihil aliud præter hoc unum scire se profiteretur. Et vnam hanc scientiam tantopere extollit, ut in ea se auditores ac discipulos Angelos habere, non dubitet affirmare. *Mihi, inquit, omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio Sacramenti absconditi à seculis in Deo, qui omnia creavit, ut innotescat principibus, & potestatibus in celestibus per Ecclesiam multiformis Sapientia Dei.* Operæ pretium proinde erit, ostendere, contemplationem Passionis Domini esse summam & præstantissimam, quam noster intellectus in terris constitutus habere possit, & in qua una maximè possit conquirere. Sic enim fiet, ut hinc gemino actu voluntatis, hoc est, prosecutionis, & fugæ, inde intellectu Christo adhærentes, his veluti tribus clavis ejus cruci configamur, ut nunquam ab ea possimus avelli. Convenit inter omnes Philosophos, intellectus nostri adæquatum objectum, ut ipsi loquuntur, hoc est, in quo ille se totum effundat, & nunquam ex eo

eo ad alia divertat, esse Deum primam
causam: cum enim vis intelligendi uni-
versè feratur ad verum, nulla re finitâ ex-
pleri potest; quæcumque enim finitæ res
ita certis limitibus continetur, ut non sit
id omne, quod potest humana mens ca-
pere. Unus Deus est, in quo, ut omni-
um rerum essentia, ita omnium veritas
continetur: unus est, quem qui intelligit,
tantum intelligit, quantum potest: & si
is, qui Deum intelligit, Deus non est, plus in-
telligit, quàm potest; Dei enim ope, &
gloriæ lumine adjuvatur, ut plus, quàm
possit, intelligat: & qui eò jam pervene-
runt, extra omnem plura quærendi cu-
ram sunt; in uno enim cuncta Verbo vi-
dent, in uno cuncta intelligunt, in uno
igitur quiescunt. Sed ea felicitas hujus vi-
tæ non est; quamdiu enim peregrinamur
à Domino, & per speculum in ænigmate
tantum ex parte cognoscimus, duabus ex
causis intellectus noster in hac una invisibi-
lis Dei contemplatione non quiescit.
Primum, quia valde parum est, quod de
ejus invisibili essentiâ per ea, quæ facta
sunt, colligit, aut quod in sacris litteris
edoce-

edocetur, & pauci admodum sunt, quibus ad hæc intelligenda vel otium est, vel facultas. Deinde quia, etsi possemus omnes in contemplationem invisibilis Dei semper intenti esse, eamque non experiremur ita difficilem, tamen id non esset conforme & consentaneum huic animæ statui, quò corpori est alligata. Mens à corpore libera verum speculatur abstractum, & ab omni materiæ contagione secretum; mens adnexa corpori in id verum suapte natura fertur, quod est adspectabile, aut sensibile. Esto igitur Deus invisibilis sit nudæ, & à corpore sejunctæ mentis objectum; at hominis viventis in corpore proprium objectum, & propria erit contemplatio Deus visibilis, Deus & ipse corpori unitus, ut omnino, quod in omni actione requiritur, objectum potentiæ respondeat, & ita alterum se habeat, ut alterum. Cum ergo Christus Crucifixus, Deus sit visibilis, Deus homo, idemque sit causa rerum omnium, tum efficiens, quia *omnia per ipsum facta sunt*, tum finalis, quia ad ejus gloriam totus ordo naturæ, & gratiæ dirigitur, &

Ioan. 1.
v. 3.

*Ioan. 12. & ego, inquit ipse, si exaltatus fuero à
v. 32. terra, omnia traham ad me ipsum, cum-*

que ejus Passio fuerit totius universi in-
Ephef. 1. stauratio, ut loquitur Apostolus, Instau-
v. 10. rare omnia in Christo, quæ in cælis, &

quæ in terris sunt in ipso: cum denique
totum Univerſum per Christi Passionem
redierit ad Deum, ex ejusdem Apostoli

2. Cor. altissimâ doctrinâ: Deus erat in Christo

5. v. 19. mundum reconcilians sibi: nullum aliud
videtur esse magis proprium intellectus
nostri, dum in hac vita versamur, obje-
ctum: nam in ea Deum habemus rerum
omnium antiquissimam causam, omnia
instaurantem, perficientem, & ad se om-
nium Principium revocantem, in quo rei-
rum consummatio posita est. Quare &

Ioann. Passione perfectâ Dominus dixit: Consum-
19. v. 30. matum est. Quæ vox à Creatoris ac Re-

demptoris ore profecta significat, tum de-
um utrique operi supremam manum
fuisse impositam, & summam ostensio-
nem bonitatis ac potentiae divinæ esse fa-
ctam, quod fuerat ante omnia sæcula di-

1. Cor. 1. vinæ mentis propositum. Vides igitur
v. 23. mysterium crucis, quod gentibus stultitia,

Iudæis

Judæis scandalum erat, esse Sapiëntiam
ac Virtutē Dei, in quam unā contemplan-
dā omnis humana mens veri sciendi cupi-
da perpetuò deberet intendere. Verūm
quia non scire tantū cupimus, ut scia-
mus, sed etiam ut actus nostros eā scientiā
dirigamus, & quia intellectus noster non
speculativus tantū est, ut loquuntur
Philosophi, sed etiam practicus; adden-
dum est, ex hac quoque parte nusquam e-
um, nisi in Domini Passione quieturum.
Quemadmodum enim Intellectus specu-
latus nunquam quiescit, donec unum
verum inveniat, in quo omnia vera possit
intelligere: ita intellectus practicus ne ipse
quidem antè conquiescere potest, quā
unum verum practicum reperiat, ex quo
omnis actio dirigi possit. Nullius autem
humanæ sententiæ, vel actionis contem-
platio ejusmodi est, ut eā omnes vitæ no-
stræ actiones proximè, & efficaciter diri-
gi possint: tum quia hæc omnia finita sunt,
& suis terminis, suisque conditionibus cir-
cumscripta; tum quia humana, ac pro-
inde nec certa, ac tuta à periculo erroris,
nec ejus ordinis, cujus sunt Christianæ
actiones,

actiones, quæ ad supernaturalem finem diriguntur. Necesse erat igitur, esse aliquam insignem supernaturalem actionem, quæ simul humana esset, ut eam homo posset imitari, simul Divina, ut ei nullus metus, nulla suspicio subesset erroris, utque infinitæ prudentiæ capax esse posset, atque infinitarum actionum regula: ea fuit Passio Domini nostri Dei & Hominis actio, in hoc ipsum facta, ut esset regula ac norma omnium humanarum actionum, ut ex ea omnes certam, divinam, facilem, felicem, promptam, omnibus congruentem possent haurire prudentiam. Vanum ergo est, quicquid humana solertia tantò studiò molitur, ut normam agendi vivendique ex aliorum hominum rebus gestis quærat: illa enim omnia si tantum humana sunt, periculo subjiciuntur erroris; si ex divina gratia sunt profecta, ideo probantur, quia ad

2. Cor. hoc unum exiguntur exemplar. *Imitatio.*
 II. v. I. *res mei*, inquit, *estote, sicut & ego Christi.* Domini igitur Passio est instar universalissimæ legis vivendi, ad quam quicumque suæ mentis decreta conformant,

illi

illi sapiunt, qui aliter sentiunt, delirant. Hæc est Sapientia, quæ in summis verticibus Calvariæ montis clamat, & in medijs semitis Hierosolymæ dat vocem suam, omnes ad sese audiendam invitans. Discite à me omnes, non argumenta fallendi, quæ Romæ Tiberius docet; non voluptuariam tyrannidem, quam exercet Herodes; non calumniarum artificia, quæ Caiphas & Pilat⁹ in Concilijs suis & prætorijs tradunt: sed meo exemplo mites esse & humiles corde, ac tum demum invenietis requiem animabus vestris, quam sectantes humanæ exempla prudentiæ nunquam poteritis invenire. Quorsum igitur ingenia nostra per tot varias inanum rerum inquisitiones vagantur? cum in hac una contemplatione tam facili, tam obviâ, tam necessariâ, salubria omnia, quæ alibi optare potius, quàm sperare possemus, cumulatissimè simus habaturi? Huc animos, huc studia, curasque nostras à diuturna evagatione vertamus; in hoc uno hæreamus obtutu, nec aliud velimus scire, quàm Christum, & hunc Crucifixum. Quid enim, si hunc scierimus,

D

mus,

Colo. 2. mus, nesciemus? In illo enim sunt omnes
 v. 3. thesauri Sapientiae, & Scientiae Dei ab-
 Eccl. 24 scconditi. In illo omnis gratia vitae &
 v. 25. Veritatis. In illo vera lux, quæ illumi-
 Ioan. 1. nat omnem hominem venientem in hunc
 v. 9. mundum. Quid est, quod ad rei alicuius
 contemplationem hominis animum rapi-
 at, quod in hac unâ non simus reperturi?
 Placet novitas? Quid magis novum, in-
 auditum, prodigiosum, scitu dignum, in-
 signe memoratu, quàm Deum Hominem
 tanta, ac tam atrocia pro hominibus pati?
 Allicit magnitudo? Quid majus, quàm
 totius Universi omnium ætatum præteri-
 tarum, præsentium, futurarum negoti-
 um in uno homine, unâ die agi? quàm
 Deo in Christo Mundum reconciliari,
 Regnum cælorum, ac vitam æternam u-
 nius morte patefieri, mortem morte su-
 perari, crimine Deicidij ab hominibus
 impiè patrato (prodigium clementiæ!)
 vetus primi hominis crimen aboleri? Tra-
 heris ad aliquid contemplandum multa
 sciendi cupiditate? Quid scitu optabilius
 quid, in quo plura uno obtutu scias? quid,
 quô unô ignoratô tam multa nescire o-
 porteat

porteat. Invitaris difficultate? quid difficilius? quid implexius? quàm intelligere, Deum simul & hominem, & offensum à nobis atque iratum, & iudicem & actorem, & tamen eodem tempore nostra crimina suscipientem, & luentem, & patronum, & locò nostrò reum; liberum eundem esse, & sponte mori, & tamen Patris obedire præcepto, cui repugnare non possit; beatam, & omni jucunditate cælesti lætam vitam agere, & tamen mærere, tædere, pavere, agoniâ conflictari, doloribus excruciarî; tandem Vitam mori, Salutem perire, Lucem extingui? Quod si hæc omnia satis non sunt, illud sit satis (si sapias) hanc unam tibi contemplationem ad vitæ mortalis institutionem, æternæ adeptionem, & necessariam esse, & sufficere.

CAPVT VI.

Initium vitæ bene instituendæ esse, proponere sibi congruentem ac Deo gratum finem, & media ad id apta, & probata.

Matth. 26. v. 2. **P**assio Domini Nostri Jesu Christi secundum Mattheum. In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Scitis, quia post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur. Exordium hoc Passionis Domini initium vitæ bene instituendæ nos docet: nam quemadmodum Dominus ex præcognitione finis sui, sibi à Patre præscripti, atque à se prompto animo suscepti, movetur ad ea ordinanda, quæ ad eum finem ducerent; ita nos docet ante omnia spectare, quem finem nobis Deus, ac Pater noster cælestis præstiterit, atque ad id media idonea deligere. Hoc primum in rationalis hominis vita esse debet, ut sciat, cui rei vivat, quid quærat, quò tendat, & quâ; ne casu, ne temerè diem dies tradat, & abeat vagus in viâ cordis sui. Duo igitur ex hoc Domini

*Isai. 57.
v. 17.*

ni dicto, factoque discenda sunt: primum,
 quam sit ea Finis propositio, Electioque
 mediorum nobis omnibus necessaria;
 deinde quò pacto bene ac solidè ita fieri
 possit, ut nunquam ejus nos pæniteat.
 Necessitas ex duobus maximè constat, ex
 Christi Domini exemplo, & ex brevitatem
 vitæ. *Dixit Jesus discipulis suis.* Sapi-
 entia est, quæ loquitur: discamus omnes;
 ideo enim illa de cælo venit, ut nos doce-
 ret vivere, *ad dirigendos pedes nostros in* *Lucæ. i.*
viam pacis. *Dixit Jesus,* cui omnes pa- *v. 19.*
 rere mandanti, subscribere decernenti,
 auscultare suadenti nisi velint, & Deo
 ingrati, & sibi ipsis inimici esse coguntur.
 Et Discipulis suis dixit: nobis nempe, qui
 nos ultro in ejus obsequium ac disciplinam
 dedimus, ut, vel si alijs liceret ab ejus con-
 silijs jussisque discedere, ob susceptam
 tamen vitæ normam nobis non liceat: Chri-
 stiani sumus, ex ejus præscripto vivere
 constituim⁹, de ejus nomine nomē traxim⁹.
 Sed quid hoc est, quod audio? Dei Sapien- *Pf. 118.*
 tia, *cujus ordinatione perseverant dies,* *v. 91.*
 cujus nutu eunt tempora, necesse habet
 dies supputare, diligenter prævertere, ac

præoccupare tempus, ac si ipse consilium suum diebus accommodaret, non ex ipsius consilio temporum ac dierum momenta penderent. Quid etiam hoc est, quòd discipulos in consilium advocat, qui Patris sapientia est, qui novit omnia, antequam sint, qui à Propheta Magni consilij angelus nominatur? Ista nimirum ideo fiunt, ut nos, quæ nobis sunt facienda, discamus. Pudeat igitur nos, tam inconsultè ac temerè vivere, paucosque hos dies nullâ in itâ rerum nostrarum ratione traducere, cùm Sapientia ipsa consilium inerat, dies supputet, alios quoque rerum gerendarum vel consiliarios, vel testes advocet. Atque hinc ad alterum transgrediamur, quod est brevitatis temporis. *Scitis, quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur.* Instat finis, Fratres, biduum tantum superest, sed è duabus una est dies vitæ, altera iudicii: quod hac die non fecerimus, illâ alterâ frustra fecisse cupiemus. Quid agimus? Quibus curis vitam insumimus? Quibus studiis infenescimus? Hoc agendum est, quod instat. *Scitis, inquit: ambigua res non est.* Non

Non hoc aut Aristoteles differit, aut suadet Tullius, aut demonstrat Euclides. Res est omnibus clara, perspecta, manifesta: moriendū est; et hac ipsā die moriendum est, siue ineuntis ætatis aurorā, siue auctæ confirmatæque meridie, seu vespere senectutis, seu nocte decrepitæ; seriùs ocyùsve moriendum est, intra hanc diem. Nondum, quid tibi hac die agendum sit, prospicis? nondum Apostolos in consilium advocas? cave, ne, dum cunctaris, *tenebræ te comprehendant*. Sed fortè jam cernis, omnino eam consultationem tibi esse necessariam, quod ipsa naturæ præcepta, & insita ratio nos docent: illud optares scire, quò pactò & optimum finem tibi præstituiere, & media ad eum congruentissima posses indagare. Sectemur Christi vestigia, ipse est enim via, quæ ducit ad veritatem, & veritas, quæ ducit ad vitam. *Scitis, inquit, quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* Duo à Christo Domino proponuntur, Pascha, & Crucifixio. Pascha commune erat omnibus; Crucifixio ipsius erat peculiaris: Utrumque autem e-

Ioan. 10.
v. 35.

56 DE PASSIONE DOMINI.

rat à Patre præceptum. Duplex unicuique proponendus est finis: communis alter, alter peculiaris: uterque non proprio Marte excogitatus, sed præfixus, ac præstitutus à Deo. Ac finis quidem omnibus propositus est, ut ita quisque hoc toto vitæ cursu Deum amet, revereatur, ejusque mandatis obtemperet, ut tandem post mortem beato ejus aspectu frui, & à mortali vna ad æternam transire mereatur. Hoc enim significatur hac voce, *Pascha*, quæ transitum sonat, & quâ populi Israelitici transitus ab Ægyptiæ servitute ad terram promissam colebatur. Hunc primum omnes finem spectare debemus; hoc *Pascha* nobis ob oculos semper esse debet. Quod si Pharisei, ac Principes Sacerdotum, frustra in scelere religiosi, Prætorium ingredi nonlebant, *ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha*, longè æquius est, nos illud verius *Pascha* spectantes contaminari nolle, nolle prætoria, in quibus de Christo damnando agitur, ingredi, & rebus omnibus, quæ ab æterna solennitatis celebratione nos arcent, abstinere. Ac præter hunc finem alter est nobis quærendus

Joan. 28
v. 28.

cus peculiaris, ac proprius, qui ad priorem comparatus medij posset habere rationem. Is autem est Crucifixio, per quam iur ad Pascha, hoc est, ut unusquisque nostrum Domino monente velit Crucem suam tollere, & in eâ, & cum eâ mori. Sua unicuique crux est à Deo parata, & ad modum ejus, cui destinatur, aptata; hæc à nobis quaerenda, hæc alacriter in humeros attollenda, & nunquam deponenda est. Non iubemur crucem ipsi nobis elaborare, aut inter multas eligere, non alter alterius occupare, sed suam quisque sollicitè quærere, & fortiter bajulare. Crucis autem nomine Vitæ Statum, ac Rationem intelligo; quæ, si recta est, necesse est, ad figuram formamque Dominicæ Passionis instituatur, & proinde aliud quàm Crux esse non potest. Necesse igitur est, quisque apud se statuatur, quod vitæ genus maximè sectari ei conveniat. Triplex hominum vitæ status est: Monasticus, eorum, qui se tantum curant; Oeconomicus, eorum, qui familiam seu paucos homines regunt; Politicus, eorum, qui civitates, seu magnam hominum multitudinem directioni
D s suæ

suæ creditam habent. Hi rursus tres sta-
 tus in duplicem ordinem distinguuntur;
 Sæcularē, eorum, quibus immediatus finis
 præpositus est felicitas naturalis, mediatus
 verò, ut per hanc supernaturalem felicitatem
 consequantur; & Religiosum, & Ec-
 clesiasticum, cui immediatus finis est fe-
 licitas supernaturalis. Hinc fit, ut sex in
 Ecclesia status esse videamus. Tres Sæcu-
 lares: Cælibum privatorum, Patrum-Fa-
 milias, Principum. Tres religiosi, sive Ec-
 clesiastici: Clericorum seu Religiosorum,
 Sacerdotum seu Parochorum, & Majorum
 Prælatorum sive Episcoporum. E qua
 classe te oporteat esse, non est tuum elige-
 re: Dei est creaturæ suæ finem præscribere,
 quia in ejus manu est, *Sicut sagitta in*
1. Cor. manu potentis, quò ipse velit dirigenda.
12. v. 4. Exquirere ejus voluntatem, & cognitam
Eccl. v. 15. sequi, tuum est. Sed vide, quid Paulus di-
 cat. *Divisiones*, inquit, *gratiarum sunt*
nunquid omnes Apostoli? nunquid om-
nes Propheta? nunquid omnes Doctores?
nunquid omnes gratiam habent curatio-
num? amulamini autem charismata me-
liora. Hoc tuum est, ut ad perfectiora
 semper adspires. Si potes Virginitatem se-
 ctari

stari, cur te eâ gloriâ fraudari velis uxore
ducendâ? si ad sequenda consilia non de-
est, neque opportunitas, neque facultas,
cur deest voluntas? Non omnes quidem
capiunt verbum hoc, sed quibus datum est
à Patre: sed tu, si capis, si intelligis, cur
non putes, id tibi datum à Patre, & ideo
datum, ut cōutereris, ut vitam tuam huic
lumini conformares? Ergo licet nullus
Ecclesiæ status sit rejiciendus, licet ut hunc
potius, quàm illum amplectatur, sit nemo
cogendus, is tamen status tibi semper vi-
deri debet tutior, is tibi à Deo oblatus,
qui Domini Passioni conformior, ac simi-
lior esse videatur. Apostolos tamen in
consilium adhibe: sed super omnia Jesum
audi loquentem; audies autem, si tacue-
ris, si à strepitu rerum humanarum ali-
quandiu te ad cor tuum receperis. Deni-
que si tua tibi salus cordi erit, si vitam vel
lucrari, vel temerè perdere, aliquid tuâ in-
teresse credes, nihil habebis antiquius,
quàm ut te ad Spiritualia exercitia ritè pe-
ragenda per aliquot dies recipias, quæ
Jesus ipse, quem sequi cupis, per servum
suum Ignatium Loyolam conscribi, &
ordi-

ordinari voluit: si enim quis est divinā voluntatem intelligendi, ac vitæ statum rectè & consultò eligendi modus, is est: ita à Deo, quod genus vitæ ipse à te requirat, intelliges.

CAPUT VII.

Vitæ bene instituta Daemonum & hominum insectationes omnes profuturas.

Math.
26, v. 3.

Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum & Seniores populi in atrium Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiphas, & consilium fecerunt, ut Jesum dolò tenerent, & occiderent &c. usque ad illud: & exinde querebat opportunitatem, ut traderet eum. Duo his Evangelistæ verbis docemur. Primum est, ab ipsis vitæ bene institutæ exordiis insectationes nobis non defuturas, easque diversas & graves. Alterum, eas insectationes non modò nihil damni illaturas, sed consilijs nostris plurimùm profuturas. Hæc à nobis intelligi vel maximè interest, tum ne miremur, nève tanquam insolita, & inexpectata.

inexpectata patiamur, animis decidamus;
tum ut, ea nobis commoda & utilia fore
certò scientes, etiam libenter excipere &
optare discamus. Nullum enim genus
hostium ferme est, quod initijs vitæ bene
institutæ adversari soleat, quod hîc non
exprimatur. Ita fert mundi hujus misera
conditio, ut, statim atque aliquis vitam in
melius commutare incipit, exurgant in
illum, quotquot alterius sententiæ sunt,
domestici, amici, conterranei, exteri, ad-
versarij, principes, &, qui in omnibus
agunt & loquuntur, auctores totius fabu-
læ Dæmones. Ecce hîc primùm Hiero-
solyms concilium initur, ad quod utrius-
que ordinis Ecclesiastici & Sæcularis pri-
mores conveniunt, quorum plerisque
prodigia, ac virtutes Domini ignotæ non
erant: aderant Scribæ ejus ætatis litterati,
ac Jurisconsulti, & hi quidem atrociam
consilia inibant doli & necis: altera ex
parte, *Cùm esset Jesus in domo Simonis
Leprosi, & Magdalena alabastrum un-
guenti pretiosi effudisset super caput ipsius
recumbentis, indignati sunt Apostolo-
rum quidam, & murmur exortum est:*

Uls

Ut quid perditio hæc : postremò ex ipsis unus Iudas abiit ad Principes Sacerdotum, & pactus pecuniam promisit parricidium. Quorsum hæc simul omnia Matthæus enumerat? Quorsum inchoatam narrationem præparationis ad festum Paschale celebrandum abrumpens, hæc interjicit, & sic ad inceptum redit? Nempe ut intelligamus, hæc omnia nobis, simul atque consilium vitæ bene instituendæ susceperimus, eventura. Tunc, inquit, ac si indicare voluisset, illo ipso momento, quo tu incipies, de vita ex Christi Domini imitatione formanda cogitare, cœpturos adversarios de tua perniciæ serium inire consilium, & alios dolò, alios calumniis, alios irrisionibus, quosdam apertò odio, alios amore simulato, nonnullos detecta improbitate, complures religionis obtentu, bellum tibi indicturos. Erunt, qui te ambitionis accersent, quòd sanctitate simulanda aliquid vel gloriolæ, vel dignitatis affectes. Erunt, qui occulta consilia sub hac vitæ quietioris specie mentientur agitari. Erunt, qui ad sacra tribunalia deferendum censebunt, velut arcana

alicujus

alicujus erroris improbum molitorem.
Erunt, qui expectata opportunitate, ut
Iudas, tuæ pietati insidias struent, & te, alia
omnia cogitantem & curis sanctioribus
intentum, ex improvise in magnum ali-
quod discrimen adducent. Erunt, qui tua
verba captabunt, quæ adornata menda-
cijs in occasionem invidiæ, aut in crimi-
nis suspicionem trahent. Erunt, qui Rei-
publicæ non expedire jactabunt, homines
tui similes pati in hoc vitæ genus abstrahi,
publicis opportunitatibus se subducere,
familiarum nobilium prosapias extinguere,
senatum & ordinem equestrem immi-
nui, militiam deferri, Principum obsequi-
um derelinqui. Quidam mitiores id
tantum cum Apostolis dicent; Ut quid
perditio hæc? tale ingenium, tanta indo-
les, tanta nobilitas, quorsum intra unius
canobij septa claudatur? Nonne hîc com-
modius inter tuos versans Reipublicæ pro-
desse potuisses? Quot pauperum inopiam,
quot pupillorum orbitatem, quot mise-
rorum innocentiam tueri tibi facile fuisset,
in curia in, foro, in aulâ agenti? Nunc ab-
jecto animo, depositâ, quæ te deceret,
alacri

64 DE PASSIONE DOMINI.

2. Tim. 3
v. 12.

alacri gloriæ cupiditate, quò fiesignavior,
atque ineptior, eò te putabis esse melio-
rem. Hæ atque his affines adversariorum
insectationes erunt, à quibus nemo te
præstabit immunem, nam *omnes, qui vo-
lunt piè vivere in Christo Jesu, persecu-
tionem patientur.* Sed, ne his deterreat,
primum omnium illud in mentem veni-
at, diabolum esse totius hujus insectatio-
nis auctorem; Ille enim est, qui ingressus
in Judam prodicionem instruxit; ille, qui
Principum populi, ac Sacerdotum profa-
num concilium vocavit. Diaboli autem
aut vires, aut fraudes cur timeas, cum
scias, eum à Christo, quem sequeris, esse
superatum? Christum sequere, qui *tra-
duxit principatus & potestates, palam
triumphans illos in semetipso.* Quid me-
tuas captivum & vinctum, quem ne
solutum quidem & integrum timere sub
Christo duce militans debuisses? Victus est
fortis armatus, & omnia vasa ejus ablata
sunt, in quibus confidebat. Illud potius
cani edentulo & catenato, quos mordere
non potest, allatranti. Quòd si diabolum
non times, sequitur, ut ne mundum qui-
dem

Luc. 11.
v. 22.

dem, qui diaboli servus est, metuas. Sed
 & hic victus à Christo est: *Confidite*, in-
 quit, *filioli, ego vici mundum*. Magnam
 sanè & gravem sancto Custodi nostro ir-
 rogamus injuriam, si eo comite instructi
 diabolum timemus, tanquam plus ad
 nocendum aut calliditatis, aut virium la-
 tro ille, jam in Domini cruce confixus,
 habiturus esset, quàm sapientiæ ad pro-
 videndum, potentiæ ad opem ferendam
 hic cælestis militiæ strenuus heros, Dei-
 que in te regendo ac tuendo designatus
 administer. Ne dubita: *Immittet*, hoc est,
 ut hoc loco Græca vox habet, *castrame-*
tabitur Angelus Domini in circuitu ti-
mentium Deum. In uno Angelo exerci-
 tum habes, quem omnibus portis infero-
 rum fidenter opponas. Uni Angelo tot
 centena millia hominum, quot sub Mose
 per Arabiæ deserta iter agebant, fuere
 commissa. Uni Angelo amplissimi cælo-
 rum orbes, & vasta creduntur elementa.
 Quid dubitas? uni Angelo credita anima
 una: non est ita dæmon peculiaris sin-
 gulis attributus, sicut Angelus est cuique
 decretus. Hic, quem tu præsidem ac du-
 cem

Ioan. 16.
v. 33.

Psal. 33.
v. 8.

cem vitæ tuæ habes, te unum in tota rerum Universitate curat: & metuis, ne, qui te in fidem suam accepit à Deo, vel prodat, vel negligat, vel relinquat? Quamquam tibi major in Domino Angelorum quàm in Angelis est habenda fiducia: posteaquam enim serio consilio, & matura deliberatione decreveris, hanc Dei voluntatem esse, & hoc ipsum à te requirere (in quo, si ex animo & sincerè agas, nunquam te bonitas ejus & providentia falli, aut errare patietur) elato ac fidenti animo esse te oportet, tanquam qui non tuâ, sed ipsius voluntate ducaris, ac proinde non tuam, sed ipsius rem agas. Quis est, qui ad negotia quamquam ardua peragenda missus à Rege, dum in ejus ditione versatur, ullius è subditis potentiam reformidet? quantò minùs verò è captivis, & capite damnatis aliquem timebit? Deum sequeris, bonò animò esto; omne consilium ejus stabit, & omnis voluntas ejus fiet. Jussus à Benedicto Maurus, per aquas siccis vestigijs ambulavit; tu jussus à Deo, times, ne inter hæc adversa mergaris? Fortè mergèris, si times. Nam hoc Petrus exper-

expertus est, qui, quamdiu intrepidus ad
 Dominum vocantem perrexit, solidum
 in aquis solum expertus est: cum primum
 fluctuavit animo, non maris vitio, sed
 animi sui cepit inconstantia naufragari.
 Duo igitur tibi firma sint in omni adver-
 sitate praesidia. Primum, ut cogites, mini-
 me tuam hanc rem, sed Dei esse, Dei te
 iussa fecisse, cujus nec potentiae quisquam
 obsistere, nec sapientiae possit illudere.
 Domum te non super arenam humana-
 rum cogitationum, quam aut perturba-
 tionum fluctus illidit, aut opinionum fla-
 bra diripiunt, sed super firmam petram
 aedificasse caelestis imperij; posse in eam
 flumina humanae insectationis irruere,
 posse fulmina potentioris alicujus indig-
 nationis incidere, posse ventos aerearum
 potestatum omnem vim suam effundere,
 illam interea immobilem ac firmam con-
 stitutam: *fundata enim est super pe-*
tram. Id quoque timendum non esse, ne
 Deum consilij sui paeniteat, aut, quod ho-
 mines solent, victus adversariorum im-
 portunitate, cedendum ac remittendum
 putet. Immutabilis est, ne animo nutet.

Matth.
7. v. 25.

Psa. 90. Invictus est ne viribus collabascas. *Altis-*

v. 9. *simum posuisti refugium tuum:* cum eo tua consilia conjunxisti, cujus neque fides fallere, neque res labare, neque potestas possit ulla adversitate deficere. Alterum, quod te confirmabit, ac muniet adversus omnem insectationum impetum, illud erit, omnia demum tibi ex voluntate casura: tum quia tua voluntas ejus est, cujus voluntati nemo potest resistere, tum quia hæc ipsa adversa pati, præter id, quod tu cupis, non est. Christum sequenti, & crucem ferenti, quicquid adversi accidat, etsi eo repugnante fiat, non fiet invito. In id enim auctoratus es, postquam huic Crucigerorum militiæ nomen dedisti. In id obstrictus es propositi fide, addictus obsequii professione, ut nihil eorum, quæ Dominus pertulit, ferre detrectes, & quod plura patiaris, eò te Salvatori ac Duci tuo similiorem, & proinde feliciorum ac beatiorum putes. Denique cunctis in rebus, ut viri prudentes solent, exitum intuituere. Quid tandem adversarius ea insectatione proficiet? *Sufferentiam Job audi-*

Iacob. 5. *stis, & finem Domini vidistis? Congrega-*

v. 11. *stis, & finem Domini vidistis? Congrega-*

*ti sunt Principes Sacerdotum, & Seniores
 populi, & consilium fecerunt. Quid tan-
 dem eò consiliò decretum est, nisi quod
 ipse Dominus ab omni æternitate decreve-
 rat? Convenerunt, inquit in actis B. Pe- Act. 4.
 trus, Herodes & Pontius Pilatus, cum v. 27.
 Gentibus & populis Israel, facere, quæ
 manus tua & consilium tuum decreve-
 runt fieri. Videtis, ut nihil aliud adver-
 sariorum conspirationes faciant, quàm
 ut, quæ à Deo decreta sunt, exequantur?
 Abijt diabolus ad Judam, Judas ad Prin-
 cipes Sacerdotum, & pactus est: Quid Matth.
 vultis mihi dare, & ego eum vobis tra- 26.v.15
 dam? Scilicet hoc Pater antè decreverat, Ioan. 3.
 qui Sic dilexit mundum, ut Filium suum v. 16:
 unigenitum daret: & proprio Filio suo Rom. 8.
 non pepercit, sed pro nobis omnibus tra- v. 32.
 didit illum. Tàmque hoc verum est, ut id
 quoque sit certissimum, neque Satanam,
 neque Judæos unquam Christo necem il-
 laturus fuisse, si scirent, Ipsum hoc velle,
 hoc Deum ad summam ipsius gloriam de-
 stinasse. Congregati sunt Principes Sacer- Psa. 67.
 dotum & Seniores populi. Verè Congre- v. 31.
 gatio taurorum in vaccis populorum. Sed Psal. 21.
 E 3 quid v. 13.*

quid hi *tauri pingues* in Christum irruentes effecerunt, nisi, quòd eum suis cornibus extulerunt, ut *elevatus à terra, omnia traheret ad se ipsum?* ac demum ipsi ut victimæ Domini suæ invidiæ incendiò conflagrarent. *Congregati sunt in atrium*, inquit, cur non in aulam, in conclave interius ascenderunt? an quia profanum concilium erat in atrio inter mediastinos turbamque famularem plebis arbitrio regendum? an potius, ut intelligeremus, impiorum consilia agi sub dio & aperto cælo, nec proinde Deum latere? Quid autem consulebant? *Ut Jesum dolò tenerent.* Quàm bona res est Jesus, quem & ipsi tenere volunt: quis enim Sapientiam, quis Virtutem habere non cupiat? Sed ipsi hunc dolò cupiunt habere, cui tu vis benevolentiam & caritate conjungi. Ipsi, ut necent, ut extinguant, ut perdant, quærunt: tu, ut serves, & serveris. Sed illorum manibus mori debebat, ut tibi viveret; ab illis dolò teneri, ut in tuos veniret amplexus: ergo ea semper adversarij nostri faciunt, quæ nobis profunt, nihilque ab ipsis nocendi studiò suscipitur, quod

quod non in nostram vertat utilitatem providentia Conditoris. Ecce altera Magdalenæ infectatio, tantò molestior, quantò inter viros Sanctiores orta, quid fecit? Ut jussu Domini ejus beneficentia prædicetur, ubicumque in universo mundo evangelium nunciatur. Optanda igitur hæc sunt odia, non timenda.

CAPUT VIII.

Institutum bonæ vitæ magnò animò esse capeffendum.

Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? At Jesus dixit: Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit: tempus meum propè est, apud te facio Paschacum discipulis meis. Posteaquam & Vitæ suscipiendæ ratio constitit, & repulsus est metus, qui à daemonum & hominum oppugnationibus nascebatur, superest, ut rem ipsam magnò animò aggrediamur. In quo ad totius vitæ profectum Sancti viri tantum momenti ponunt, ut prodigiosa

Matth:
26.v.17.

giosa illa magnorum Christianæ Religionis Heroum incrementa eò plerumque referantur, quòd semel ita se Deo tradiderint, ut ad quamvis alta & sublimia, si vellet, eum vocantem sequi non recusarent. Apparuit hic animus in Apostolis, qui vocati, relictis omnibus secuti sunt eum, ut intelligamus, eos, qui nullo discrimine omnia relinquebant, ab ipsius nutu & benevolentia sibi omnia promississe. Apparuit in Magdalena, quæ cum primùm ex tot peccatis emerfit, non
Luca. 7. sensim in amore crevit, sed statim *dile-*
v. 47. *xit multum*, & plus Domino primo oc-
 cursu detulit obsequij, quàm longo tem-
 pore cum eo versati veteres amici detulif-
 sent. Apparuit in Paulo, qui vocatus è
 coelo vocem illam infinitæ cujusdam obe-
 dientiæ indicem protulit: *Domine, quid*
Acto. 9. *me vis facere?* ad omnia se promptè ala-
v. 3. critérque facienda offerens ideo, quòd sci-
 ret, se cum eo loqui, à quo cum imperio
 potestatem quoque omnem habere posset
 id exequendi. Et, ut verbò concludamus,
 à Deo per Davidem dictum est: *dilata os*
Psal. 80. *tuum, & implebo illud.* Hoc est, quantò
v. 12. nos

nos latius cordis nostri angustias laxaverimus, tantò Deum in nos sua dona uberius & largius effusurum. *Si potes credere,* Mar. 9.
 inquit, *omnia possible sunt credenti.* Sed v. 23.
 hæc melius ipsa Dominicæ Passionis enarratio nos docebit. *Prima die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: ubi vis paremus tibi comedere Pascha?*
 Cùm primùm Deo feriari anima incipit, & rejectò fermentò malitiæ & nequitiae in azymis sinceritatis & veritatis epulari, prima die (non enim procrastinandum est) Deo se sistat, ac magnò animò se illi offerat, ut, quocumque loco, quocumque apparatu excipi à sua creatura velit, cum non recuset excipere. *Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?* Quid est, quod dicitis, pauperes, vagi, piscatores? *Ubi vis?* Ergo omnium ædium vos Domini estis? ergo ubique vos Christo convivium instruere poteritis? Poterimus, inquiunt, modò ipse mandaverit. Jubeat sibi in Pilati Prætorio instrui epulum, fiet; jubeat in Herodis Regia, non morabimur; Jubeat vel in Tiberij Cæsaris triclinijs, instituetur: à Domino universorum non est

I. Cor. 5.
v. 8.

E s

peten-

petendum, nisi quid velit. Benedictum cor, in quod tam sublimis, & Deo digna ascendit cogitatio. Benedictum os, quod Deo digna novit lingua loqui. At nescio quis nostrum, primum inopiae suae memor, Christo Domino se non obtulisset: deinde rationibus cum sua indigentia superputatis timide atque haesitanter more avari hospitis invitasset. Domine, si vis prandium tibi à me instrui, meminisse debes, nihil mihi praeter illud tuguriolum esse: illic cibario pane, mensa vili, vilioribus ferculis uteris, si voles: ceterum, quod non valeo, id à me non exiges. Rustice, ignare quo cum loquaris, an, si veditissimus esses, tuis opibus egere Deum putares? Abjice istas curas, rejice sollicitudinem hanc ab te in ipsum, qui, quod iusserit, praestabit, ut possis. *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet, & sibi apud te convivium apparabit.* Dic ubi vis? nam poteris parare mensam in deserto, qui tot millia hominum in solitudine modico pane pavisti, & septem ac duodecim ex eo sportas reliquiarum plenas dedisti, ut ex indigentia & fame praeter

*Psa. 54.
v. 23.*

ter satietatem etiam lucrum referrent. Ubi vis, Domine? ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Ubivis te excipiam? in cænobio, an in collegio, an in templo? quod tibi eligis in me palatium? quam tibi in me regiam fabricaris? Imperium enim tuum obsequia nostra prævertat, & iustæ fieri res ipsæ antè gestient prosilire, quàm nos eas proferre conemur. O illos beatos, qui cum Deo dignis vocibus ac sensibus animi agunt! Nunquam enim non eorum amplæ expectationi divina largitas respondebit. Ecce hîc Apostolorum fiduciam Dominus approbans, & confirmans: *Ite, inquit, in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit.* O voces, alij quàm Deo ineptas, ac temeritatibus arguendas! *Ite, inquit, ad quendam.* Quem? non exprimis? non designas? Perinde est, inquit, quemcumque in via offenderitis, meus est. Sic in ampla domo & copiosa familia potentes domini solent, non certum aliquem evocare servorum, sed aliquem jubere, illuc mitti, aliquem hoc illudve curare, nimirum certi, nunquam, qui eorum capeffat imperium,

perium, in tanta domesticorum copiâ defuturum. *Dicite ei: Magister dicit.* Ecce aliud magnanimæ fiducia argumentum. Non timebat Christus, ne, qui hoc audisset, ambigeret, quis ex tot Legis magistris, ac doctoribus id juberet, ne fortè se à Gamaliele nuncium putaret accipere, aut à Nicodemo, qui & ipse erat Doctor in Israel. Jam prædixerat, se Magistrum unum esse; & licèt multi magistri vocarentur, tamen cùm ipse vellet, facturum, ut, quos ipse doceret, agnoscerent vocem ejus, & scirent, nullum in terris esse alium præter se summum omnium Magistrum. Quis non ad hunc audiendum magnò animò accedat, qui multò veriùs, quàm antiquus, nescio, quis in Italia Pythagoras eam apud omnes auctoritatem obtineat, ut eum dixisse sit satis? Ipse dixit: *Magister dicit. Tempus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.* Hæc verò verba existimet unusquisque sibi dicta. Quicumque es, qui Petro, Joanni occurras, ad quem à Deo missi, sive exterius Apostoli, sive interiorius Sanctæ cogitationes veniunt: Christus dicit:

Ioann. 3.

v. 10.

Matth.

23. v. 10.

dicit: *Tempus meum propè est.* Satis hactenus mundo vixisti, hoc, quod tibi reliquum est temporis, meum est. Laxa cordis angustias, hospes Dei futurus. Ego (& quia *ego in Patre & Pater in me est*) Pater quoque (& quia *hæc Tria Unum sunt*) Spiritus quoque Sanctus, *ad te veniemus, & mansionem apud te faciemus:* neque nos tantum, sed omnes mecum Apostolos ducam. Impleberis divinis muneribus, Sanctorum in te Spiritus transibit. Marcus adjungit, eum, ad quem sunt missi, servum fuisse, qui lagenam aquæ bajularet. Hic servus est calamitas illa, infortunium illud, quò tu doceris, Deo te obsequentem ac paratum exhibere: qui, dum tibi plenam hydriam lacrimarum affert, ob filij mortem, ob conjugis, ob dignitatis, ob rei familiaris amissionem, simul cum ea latum & faustum affert nuncium, te à Deo ad sacrum aliquem religiosorum ordinem, aut certè ad vitam sanctius instituendam vocari. Pergit idem Marcus: *& ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum: & illic parate nobis.* Audis, quale Dominus requi-

Ioan. 14

v. 10.

I. Ioan. 5.

v. 5.

Ioan. 14.

v. 23.

78 DE PASSIONE DOMINI.
requirat hospitium. Cænacula in summis
ædibus erant, quod & Græca vox hoc lo-
co significat, in qua habetur ὑπερώον. Su-
blimem oportet esse animum, grandem,
amplum, lucidum, ornatum, & præci-
puè solò seu pavementò solidò, firmâ in
bene constitutis constantiâ stabilem. Hu-
miles, abjectos, angustos, pusillos animos
Christus non amat. Sed neque illud my-
sterio vacat, quod ait Marcus: *Dicite Do-
mino domûs*: & Lucas: *dicite Patrifami-
lias*. Nam fortè ideo tu ejusmodi hospiti-
um Christo minimè paras, quia vel nullus
domi tuæ Dominus, ac Paterfamilias est,
vel foris vagatur in compitis, dum Apo-
stoli fores pulsant. Redire ergo illum ad
sua oportet: necesse est, voluntatem tuam
atque rationem sibi constare, ac cæteris
omnibus animæ affectionibus imperare,
& ita nunciò Christi advenientis auditò
cænaculum illud instruere. Nemo est, qui
inopiam causare possit. Nemo, qui do-
mûs suæ angustias excusare. Tam laxum
amplumque animum habemus, quàm vo-
lumus. Tantum autem velle debemus,
quantum hospes Deus requirit.

CAP.

CAPUT IX.

A perfecta purgatione peccatorum per Confessionem initium esse faciendum.

Cænâ factâ, cum diabolus jam misisset Ioan. 13. v. 2.
 in cor, ut traderet eum Judas Simonis Iscariota, sciens, quia omnia dedit ei pater in manus, & quia à Deo exiit, & ad Deum vadit, surgit à cæna, & ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteam, precinxit se: deinde mittit aquam in pelvim, & cæpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quò erat præcinctus, &c. Nihil adhuc nisi votis, ac propositis egimus. Ad ipsam rem series Evangelicæ narrationis ex Joanne desumpta nos ducit. Ante omnia animus confessione purgandus est, quam significat pedum lotio, quâ Dominus discipulos suos ad ritè suscipiendum Eucharistiæ Sacramentum dignatus est præparare. Nemo enim illotis pedibus Christum sequitur. Cum ergo hic perficiendæ vitæ primus sit gradus, magni refert, eum firmiter collo-

collocare : quod , ut faciamus , tria nobis
 præsens locus offert admonenda. Primum
 est necessitas hujus purgationis . Secun-
 dum , quid nobis sit expurgandum. Terti-
 um , quò pactò. Ac necessitas quidem ijs
 verbis constat : *Nisi laveris te , non habebis partem mecum.* Nam neque in super-
 nam illam Hierusalem coinquinatum
 cor intrabit , neque ad consortium San-
 ctorum , qui , dum in terris sunt corpore ,
 animò conversantur in cælis , admittetur
 quispiam , qui sordibus peccatorum adhuc
 sit adpersus. Quis autem nos eluere , ac
 purgare alius poterit , quàm Christus Do-
 minus ? *Lava me ab iniquitate mea , & à peccato meo munda me ,* aiebat Regius
 Propheta , *quoniam iniquitatem meam ego cognosco.* Nolle me sordidum , agno-
 scere me inquinatum possum , eluere me
 ipse non possum. Lepra Naamanis nullis
 Babylonix aquis emundari potest. Nec
 satis est , cum Pilato abluere manus co-
 ram populo ; hæret enim in corde macula.
 Nisi tu dederis aquam mundam , nun-
 quam mundabimur ab omnibus inquin-
 mentis nostris. Nec otiosè prætereun-

Ioan. 13.
v. 8.

Psa. 50.
v. 4.

4. Reg.
6. v. 11.
Matt. 2.
v. 24.

dam ist illud dictum : *non habebis partem mecum*. Sunt enim fortè, qui, cum aliquod in arcanis crimen habeant, quod tegunt, quod recondunt, quod Deum quoque vellent latere, si posset, nihilominus ita de rebus sacris, deque virtute, ac vitâ Christianâ loquuntur, ac si & ipsi de discipulorum numero essent : existimant enim, unius culpæ conscientiam, si de reliquo bene vivatur, perfectioni quidem obesse virtutis, cæterum minimè obstare, quin Christum sequi, & in ejus scholâ & comitatu esse dicantur. Adversus hos Christi sententia est, nullam eos partem cum ipso habituros, quos ipse non laverit; quos autem Christus laverit, ijs nihil maculæ restat, nihil sordidum. Sed jam, quid sit nobis abluendum, ex eodem loco, quæ altera pars erat indicata, dicamus. Ac Petrus quidem metuens, ne excluderetur à Domini comitatu, tamquam sordibus, *Domine*, aiebat, *non tantùm pedes, sed & manus, & caput*, cui Dominus. *Qui lotus est*, inquit, *non indiget, nisi ut pedes lavet*. Quid hoc sibi vult? aut cur putemus, Apostolos, antequam cœnæ acc-

F

cum-

cumberent, caput potius lavisse, quàm pedes: cùm de capite abluendo nihil sacræ litteræ dicant, de pedibus Dominus ipse cum illiberali hospite conqueratur: *Intra-*
Lucæ 7. vi in domum tuam, aquam pedibus meis
v. 44. non dedisti. Iterum hæc allegoricè dicta esse, non possumus ambigere, cùm paulò post addatur: *Et vos mundi estis, sed non omnes:* quod de Juda dictum Joannes interpretatur. Ergo allegoriam secuti dicemus, tria in nobis esse abluenda, Caput, Manus, Pedes. Caput Intentionis, Manus Operum, Pedes Affectuum. Ac Pharisei quidem tantùm de Manibus abluendis solliciti erant: hinc tanta eorum querela, *Matth. 15. v. 22.* quòd Apostoli non lavarent manus, mensæ accubaturi: nam non nisi externis legis operibus vacabant. Denique cùm Christum voluntate atque affectu occiderent, ajebant: *Mundæ sunt manus nostræ, nobis non licet interficere quemquam.* At Christus Dominus caput maxime ablui, ut pura sit mentis intentio, nec tantùm ablui, sed unguentis imbui, ac perungi, ut Christum oleat: deinde manus quoqueundas esse; quam ob causam ad manus Sacerdotum abluendas

vas constitutum erat, quod mare æneum dicebatur, in cuius orâ disposita erant specula, ut, qui eò se conferret, dum manus lavaret, etiam caput, an mundum & omnis expers labis esset, intueretur. At qui lotus est, inquit Dominus, non indiget, nisi ut pedes lavet: nam post crimina operis, & intentionis abluta, superest, ut sordidi perpurgentur affectus, quos pedum nomine sacræ litteræ sæpe compellant. Apostoli quidem, quoniam Christum sequebantur, nec intentionis, nec operis ullum crimen residuum habebant, supererant tamen ex consuetudine humana, vel ex ambulatione contractæ sordes à Domino eluendæ. At Petrus, qui ab initio se peccatorem erat professus, nondum se caput ac manus omnino puras mundasque habere credebat. Disce hinc de te abjectè sentire; disce cum Petro Dominum rogare, ut & caput tibi intentionis, & manus operis, & pedes affectuum purgare dignetur: et cave, tuorum criminum memoriâ deterrearis à sectandis Christi vestigijs, dicâsque cum Petro, antequam Petrus esset, & ex Christo, cui firmiter adhæsit,

84 DE PASSIONE DOMINI.

- Luc. 5.*
v. 9. petra nomen habuisset: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Quin potius cum eodem jam sapientiore, jam Præsidente Apostolorum & Capite dicito: quidvis Domine sit potius, quàm ut à te abjungar; quidvis potius, quàm ut partem in te non habeam, cum sis pars hæreditatis meæ, idémque fors, & caput, & summa spei meæ. Potius igitur abluere dignare me supplicem, quàm rejicere sordidum.
- Hebr. 1.*
v. 3. Venisti, purgationem delictorum facere; habes in me, quod quæsiturus è cælo descendisti. Verùm quia Dominus jam surrexit è cænâ æternæ illius felicitatis, deposuit vestimenta gloriæ suæ, succinxit se linteo carnis humanæ, quam candidissimam suscepit ex Virgine; misit aquam mundam Sanguinis sui in pelvim æneam sacerdotalis eloquij, dum Sacramentum Pænitiæ in Ecclesia instituit, & genuflexus ante nos paratus est pedes nobis abluere: quid cessamus exuere calceos, id est emortuarum pecudum integumenta deponere, & pedes affectuum nostrorum ei denudare, ut eos purget ac mundet? Hæc nos contemplatio docet, non modò commissa

missa peccata, animi instituta atque consilia nostra esse in Sacramento poenitentiae detegenda, sed affectiones etiam nostras ac propensiones, licet enim hæc peccata non sint, in quæ propriè vis absolutionis, ac virtus Sacramenti cadit; sordes tamen sunt, à quibus nos Dominus, si cū demissione & humilitate exoretur, abluere ac purgare dignabitur. Sed eadem rursus contemplatio aliter instituta nos etiam commodiùs docebit, sacram exomologesim facere. Nam quia Dominus dixit, exemplum se nobis dedisse, ut, quod ipse fecisset, hoc nos deinde faceremus, apparet, imitandum esse nobis Exomologesim facientibus Salvatorem, id mysterium peragentem. Tres partes Sacramenti Poenitentiae sunt: Contritio, Confessio, Satisfactio. Contritionis suscipiendæ documentum si quæris, ecce, id habes in verbis Evangelistæ: *Cæna facta*: hæc cæna postrema Christo fuit. Claude tu quoque cænas, & confessiones tuas, finem impone delicijs, nuncjum remitte lasciviæ. Cū diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simonis Iscariotæ, sciens, quia omnia de-

dit Ei Pater in manus, & quia à Deo exi-
vit, & ad Deum vadit. Duo recogitavit
Christus: primùm Judæ peccatum, ac dæ-
monis in eo fallendo seducendoque a-
ctum. Tum suam cum Deo Patre Volun-
tatis atque Essentiæ communionem. Duo
tibi quoque sunt cogitanda, ut actum con-
tritionis absolvas: Peccatum, Dæmon, à
quibus recedas, quibus abrenuncies, quæ
detesteris: Deus, ad quem convertaris,
quem ames, cui ita cohæreas, ut ab eo nun-
quam sejungâre. Memineris, diabolum ti-
bi quoque misisse in cor, ut hæc peccata
committeres, ac proinde commissa exse-
crare, abominare, exhorresce non minùs,
quàm ipsum illud stygium monstrum,
quo suasore & auctore patrâsti. Memine-
ris altera ex parte, Deum tibi omnia quo-
dammodo in manibus dedisse, dum te ho-
minem fecit, de quo dictum est: *omnia sub-*
jecisti sub pedibus ejus, dùmque te ipsum,
qui parvus es mundus, in manu consilij tui
posuit, quòdque plus est, se suumque Fili-
um, ejusque Sanguinem ac merita tibi tra-
didit, ut eis uterere pro arbitrio. Postre-
mò memineris, te à Deo exîsse, cùm ejus
opus & creatura sis, & ad Deum tendere,
cùm

*Psa. 8.
v. 7.*

cum non alius tibi sit finis propositus: id tecum ipse versans, & quantum inde aberraveris, unde existi, quam longè ab eo te averteris; convertere tandem ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo. Hactenus Contritio. Nunc de Confessione verba, quæ sequuntur, accipies. Multa debet habere Confessio; nam & solers ac diligens esse debet, & aperta, ac nuda, & humilis, & fortis, & lugubris, & attenta, & integra. Cerne Dominum, omnia ista tibi exhibentem. *Surgit à cena*, inquit, res est seria confiteri. *Surge à mensis*, abstine à poculis, sobrium hominem requirit hoc opus: *Fac, quod dico, fili mi*, inquit Salomon, cum eo loquens, qui velit fidem suam alteri obstrictam repignerare, & nos ijs verbis utemur pro eo, qui animam suam velut pignori datam dæmoni recuperare contendat: *Discurre, festina, suscita amicum tuum*, id est, te ipsum, tuumque animum sopitum: *ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebre tue. Ervere quasi damula de manu, & quasi avis de manu aucupis*: regredere per omnes vitæ tuæ cursus, relege vestigia

Prov. 6.
v. 3.

viarum tuarum, repete quascumque sedes incoluisti, quæcumque latibula cogitationum tuarum, dum à Deo profugus vagaris. habuisti; pone ratioem cum anima tua, & vigili mente numerato, quicquid æris alieni cum Deo contraxisti. Sequitur: *Et ponit vestimenta sua.* En, demissio, en aperta & nuda simplicitas, ac sinceritas. Depone paludamentum Imperator, Trabeam Rex, purpuram Satrapa, Chlamydem miles, togam Senator. Omnes ante hoc tribunal pares stamus. Hæc una est iudiciaria sedes, in qua ille unus sedet auctoritate primaria, quia, quòd unus sit immunis à culpa, omnium unus est iudex. Exuere vestimentis gloriæ tuæ, & indue saccum ac cilicium, venturus ad Christum, reum te agniturus. Pone etiam omnia excusationum integumenta, pone velamina fraudum, fallaciarum pallia, æquivocationum diploides, hoc est, duplices amictus, ne pro confessione, quam paras, induaris, sicut diploide, confessione tua. Tunicatus, ut quondam Adam, ante iudicem stabis, & quia pallium, quo te obumbres, non habes, aperte & clarè loquêris. Sequitur: *Et præcinxit se:*
Præ-

Pf. 107.

v. 29.

Genes. 3.

v. 22.

Præcingere & tu: *Accinge sicut vir lumbos tuos*, noli mihi esse sicut Evâ imbellis, quæ in patrando crimine tam audax fuit, ut vel Deum ipsum putaret se posse fallere, in confitendo tam fuit abiecta, ut diceret *Gen. 3. v. 13.* se à serpente deceptam. Nolo, muliebrem verecundiam post factum inutilem ac noxiam suscipias, quam opportunius fuisset antè suscipere; dic cum Davide viro strenuo & cordato, dic disertè, ac rotundè: *Peccavi*. Sequitur: *Misit aquam in pelvim*. Hoc jam superesset, ut lacrimarum uberem copiam profunderes; sed, si aret oculorum vena, si deest fletus capitis, non desit luctus cordis, non desint saltem suspiria. Postremò, quia Dominus neminem discipulorum omisit, cujus non ablueret pedes, nec Petrum repugnantem omisit, nec Judam, à quo abhorrebat ipse, præterijt; id nobis agendum est, ut nullum peccatum prætereamus, quod non expurgemus, non id, quod difficile memoriæ occurrit, ac velut lavari metuit, ac recusat, ut Petrus, neque id, quod tu attingere nolles, à quo abhorres, ut Christus Dominus abhorrebat à Juda; omnia ordine

F s

recen-

recense. Restat de Satisfactione dicere. Etiam partem Christus Dominus est visus indicare, dum paulò post Apostolis idem, quod ipse peregerat, opus demissionis & caritatis injunxit. Sed plenius uberiùsque nos docuit, pro peccatis pœnas sponte suscipere, dum statim addidit: *Non est servus major Dominò suò.* Ut profectò viderent ac discant servi, debere se pœnis sponte susceptis propria peccata luere, cum Dominus tot acerbis cruciatibus expiaret aliena.

CAPUT X.

Eucharistiam nobis à Domino relictam esse, hujus vite ad Passionis exemplar instituenda monumentum & robur.

Matth.
26, v. 26

Luc. 22.
v. 19.

Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait: accipite, & comedite: Hoc est corpus meum, &c. & ex Luca: Hoc facite in meam commemorationem. Expiatis confessione animis, & velut ex morte lethalis culpæ renatis, cibò opus

pus erat, quò robur acquirerent ad novæ vitæ institutum capeffendum. Datur ergo Eucharistia, cujus duo sunt munera, duòque nobis præstat beneficia: alterum, quòd præteritæ Passionis est commemoratio, & gratiarum actio; alterum, quòd vitæ nostræ, ad illius exemplar institutæ, est robur & firmamentum. Et, quòd ad primum quidem attinet, necessarium erat nobis Dominicæ Passionis aliquod perenne monumentum: nam & omnium rerum immemores & obliviosi sumus homines, & maximè beneficiorum, quæ, qui dant, marmori inscribunt, qui accipiunt, aquis inculpunt. Nihil homini gravius onere accepti beneficij est, quod, quia ferre non potest, libenter aut ingrata abnegatione rejicit, aut saltem rustica oblivione deponit. Hoc verò Christi Domini in nos beneficium tantò magis periclitabatur oblivioni mandari, quantò erat & minùs tempore ac locò præsens, & gravius nobis onus afferebat. Quoties curæ occurrunt, quæ aliquod nobis impositum onus molesti operis commemorant, solemus eas à nobis longè agnitas rejicere. Vetus proverbium

verbum est, *Seria in crastinum, hodie vivamus*. Præterea cùm vita ad Passionis exemplar instituta à communi consuetudine tam longè abhorreat, quis unquam ejus inter hæc vitæ vulgaris exempla meminisset? Verùm quid potissimum institueret Dominus, quò nos sui beneficij, ac nostri officij semper admoneret? Nam quidquid illud esset, ejus quoque homini prompta esset oblivio. Omnium enim obliviscimur, etiam nostrî. Unum est, cujus oblivisci nos natura non patitur: cibus. Hunc enim quotidie sumimus, eâ nos stimulis non levibus excitante. Hoc ipsum igitur Domini Providentia Passionis suæ voluit esse monumentum, ut, quia sine cibo ullo die esse non possumus, ne sine hujus quidem saluberrimæ Passionis memoriâ esse possemus. In eo autem admirabilis, planèque divina se prodite ejus & virtus & sapientia, quòd hujus memoriæ nō ad specimē tantum, sed re vera cibo huic inferendæ, inimitabilem viribus humanis & inexcogitabilem ingeniō potuit invenire rationem. Quid enim habebat commune cum Christo cibus? quid simile Pas-

sioni

sioni panis & vinum? Imò quid tam dissimile Salvatori, quàm cibus, ex quo fuit nostræ perditionis exordium? & quid tam à Passione diversum, quàm comestio, cum hæc delicias habeat, illa cruciatus; hæc ordinetur ad vitam, illa ducat ad mortem? Deinde quo pacto, quæ semel peracta est actio, rursus peragi posset? Christo præsertim jam in cælum recepto, & omnis humanæ imbecillitatis experte? Verùm hæc aliâque omnia Dei sapientia, Dei potestas una superavit. Invenit modum sapientissima caritas, ut, quod Christo fuit durum pati, id esset nobis dulce meminisse. Reperit viam, quâ & semel mortuus semper viveret ad interpellandum pro nobis, & tamen quotidie pro nostra excitanda memoria mystica immolatione moreretur. Mysticam autem cum dico, non fictam, aut imaginariam tantum, sed veram, incruentam tamen, & omnis in Christo læsionis immunem. Etenim dum Sacerdos ita panem in Christi Corpus consecrat, ut ex vi eorū verborum Sanguis non veniat, itaque vicissim vinum in Sanguinem, ut ex eorum verborum vi Corpus non

non

non veniat, fit, ut in esse mystico seu Sacramentali, ut loquuntur Theologi, Sanguis separetur à Corpore: quod cum fit, sequentib⁹ Sanguinē spiritib⁹, qui sunt vehiculum animæ, mors necesse est sequatur animantis; atque adeò quotidie ante oculos nostros incruentâ verâque immolatione Christus crucifigitur. Quid dicemus, qui Christi Passionis immemores sumus? Hoc jam pejus est & gravius: non enim id à nobis petitur, ut Passionis antiquæ meminerimus, sed id exigitur, ne ab ea, quæ sub oculis nostris quotidie fit, oculos avertamus. Aspicite in eum, quem confixistis, ingrati mortales. Ecce, ut oblitterati beneficij memoriâ vobis redintegraret, nō veretur id nobis quotidie nova immolatione renovare. *O insensati homines! quis vos fascinavit, ante quorum oculos Jesus Christus quotidie crucifigitur, ut ei spectaculo tam leviter attendatis? Imò etiam, ut, cum Sacrificio adestis, alia omnia præter ipsum sacrificium cogitetis. Quid faciet Christus, ut vos eò adducat aliquando, ut Passionis ipsius velitis subinde meminisse? Si rursus se tradens, rursum*

Gal. 3.

v. I.

sum immolari se permittens, & clamans
 inter hæc, *Facite in meam commemora-*
tionem, nec voce, nec factô ad tantæ rei
 spectaculum excitare vos potest, quatan-
 dem arte, quâ viâ id impetrabit? Num ex-
 pectas, ut tum demum Passionis Domini-
 cæ recorderis, cûm in nubibus apparebit
 signum filij hominis, & plangent omnes
 tribus terræ? Neque id potuit divinæ satis
 esse bonitati, ut memoriam nobis mirabi-
 lium Passionis suæ in cibo recondere, per
 sese grato ac suavi, quem ideo, rece-
 dente substantiâ panis & vini, accidentia
 voluit nuda retinere, ut appareret, eum
 palato hominum illa servâsse, quin etiam
 huic cibo adderet mirificam spirituales
 dulcedinem, & ut sacræ litteræ loquuntur,
omne delectamentum, & omnem saporem Sap. 16.
suavitatis. Quô simul ad id capiendum, v. 10.
 & Passionis Domini mysteria sacra reco-
 lenda, animi & corporis degustata jucundi-
 tate, traheremur, ut, si minùs amore ipsius,
 saltem nostræ suavitatis affectu, si minùs,
 ut compateremur tam acerba patienti, sal-
 tem ut ex ejus commemorandis cruciati-
 bustanta animi jucunditate frueremur, ad
 cibum

Sap. 16.
v. 21.

cibum hunc sumendum alacres promptique accederemus, et vel hinc disceremus, non esse acerbam Domini Passionem ijs, quibus cælestia sapiunt, sed in ea *panem vitæ esse, & substantiam dulcedinis Domini Salvatoris ostendi*. Præter monumentum autem, quò in memoriam nobis Domini Passio revocaretur, necessarium erat robur, & fortitudo animi, ut eam strenuè imitaremur, atque ad ejus exemplar vitam nostram institueremus. Id quoque hic cibus habet; omnibus enim modis panis hic vitæ cor hominis confirmat ad sectanda Christi vestigia, quibus humana mens confirmari potest: primum ac maximè internæ gratiæ collatione, quæ propria huic Sacramento est, velut alitrix & vegetatrix virtutis, ac succi sanguinisque spiritualis creatrix. *Mens enim*, ut canit Ecclesia, in hoc Sacramento *impletur gratiâ*. Secundò propositione præmij, quod statim addit Ecclesia: *Et futura gloria nobis pignus datur*: nam qui tantæ gloriæ non modò expectationem aut spem, sed pignus in hoc Sacramento habere se cernit, is magno animo brevem Passionis

fionis

sionis diem feret, & stadium hoc à cæna
 ad crucem magna alacritate percurrent.
 Tertiò ipsa Communione, quod nomen
 huic Sacramento proprium est; Commu-
 nicantes enim Christi Domini Corpori &
 Sanguini unum cum eo efficimur, ut, quæ-
 cumque ille patitur, & nos pati oporteat,
 & simul nobis Spiritus Christi Jesu com-
 municatur, ut & vita Jesu manifestetur in
 corpore nostro: denique ideo communi-
 camus huic symbolo Passionis Domini, 2. Cor.
4. v. 10.
 ut ejusdem Domini Passionibus commu-
 nicare discamus, ne, qui jucundatus est
 in mensa Domini, gravetur in horto trista-
 ri ac mærare cum Domino, utque is, qui
 Sanguinem hausit Christi, suum quoque
 sanguinem sit paratus præbere pro Chri-
 sto. Et sanè intolerabile quiddam est, &
 vix bene ullo criminis aut insanix nomi-
 ne satis exprimendum, velle nos Domino
 cæli & terræ pasci, & nolle eum sequi,
 nolle sectari. Paucis nummis aucto-
 ratus miles Duci suo libertatem suam ad-
 dicit, corpus & sanguinem cuivis hostili
 paratus offerre feritati: nos toto Ducis no-
 stri ac Dei Corpore & Sanguine sumpto,
 cujus vel unâ guttâ totius Universi salus
 G
 nimis

nimis carò emitur, nondum adduci possumus, ut ejus latus stipare velimus, & debitū, etiam citra stipendium, ei præstare famulatum. Postremum, quod in hoc Sacramento nobis ad vitam instituendam ad Passionis exemplar magnas vires addit, est Gratiarum Actio; est enim hoc Sacramentum gratiarum actionis, unde etiam nomen invenit, ut Græca voce Eucharistia dicatur. Quoties igitur hoc sumimus, cum pro cæteris omnibus beneficijs gratias agimus, tum pro eo maxime, quòd nos ad vitam instituendam ad Passionis exemplar vocaverit. Altissima ea vocatio est, & summam continet perfectionis humanæ. Nulla alia gratiarum actio tantum beneficium compensari rectè poterat, præterquam hac unâ, ut, qui se nobis dedit, eum nos ipsi offerremus. Dum autem ita ei gratias agimus, fit ut & nos ad vitam ad id exemplar magis magisque conformandam excitemur, & grati animi significatione divina in nos beneficentia provocetur.

CAPUT XI.

*Purganda esse vitia sermonis
nostri, ad eius exemplar, quem Do-
minus post cenam habuit.*

ET hymnò dictò exierunt. Inter cæ-
nam & exitum ad hortum, Matthæ-
us interjicit solum hymnum; at Lucas,
& Joānes, multos & Apostolorū inter se, &
cum ijs Christi Domini sermones
intervenisse, commemorant. Quid dice-
mus? nisi rectè unius hymni nomine om-
nes Christi Domini & Sanctorum venire
sermones; quicquid enim Sancti viri lo-
quuntur, hymnus est: *Domine labia mea
aperies & os meum annuntiabit laudem
tuam*, inquit Regius Vates, ac si diceret,
non in aliud unquam dicendi munus hæc
labia aperientur, nec in alia unquam ver-
ba flectentur, quàm quibus tua Domine
laus concelebretur. Ecce alter nobis divi-
nior Magister Apostolus, *Si quis loquitur*,
inquit, *quasi sermones Dei*. Quid hoc est?
jubésne nos Deos esse, qui homines su-
mus? & instar Deorum esse, cū loqui-
mur,

Matth.
26. v. 30

Psal. 50.
v. 17.

1 Pet. 4.
v. 11.

mur, qui miseris nobis superque præstare videmur, cum in loquendo nos ut homines gerimus, cum plerumque aut velut aves stridulæ garriamus, aut instar brutorum pecudum, quarum affectus imitamus, feros rugitus, & belluinos planè sonosedamus? *Ego verò*, inquit Paulus, *jubeo vos ita loqui, ut omnia, quæ dicitis, vel Dei ad homines, vel hominis ad Deum verba videantur.* Ergo postquam ad Dominicæ Passionis exemplar vitam instituerimus, à peccatis omnibus eorumque pravis affectionibus confessione purgati, & Communionem vitæ refectione, primùm omnium aggrediamur oris vitia reprimere: non ea tantum, quæ nobis volentibus in sermone peccantur; hæc enim confessione sublata jam ponimus, sed ea etiam, quæ *Jacob. 5. v. 2.* imprudentes delinquimus: nam *si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* Estque hæc vitæ spiritualis prima purgatio, quam statim post suam vocationem accepit Isaias, cum ab Angelo os ejus carbone contactum est, quem tulerat de altari. Quid autem est præceptorum, quod in eo genere desiderari possit, cujus hoc

hoc loco non facile subjiciatur exemplar? Nunquam in familiari sermone tandiu versatus cum Apostolis Dominus legitur, quàm post cœnam, non modò quòd supremum esset hoc tempus, sed maximè, quòd ijs sermonibus nos vellet instruere, ut & tacere & loqui tempestivè disceremus. Illud enim tempus est, quò maximè lingua in omne vitiorum genus fertur effrænis ac præceps, cùm animus vinò incaluit, cùm epulis mens gravis, velut sopit' auriga, demissis habenis linguam patitur exorbitare, quà velit. Ad convivalia igitur colloquia suo sermone moderanda Christus & tamdiu locutus est, & loqui Apostolos suos voluit, ut in ipsis omnes eorum posteros edoceret. Linguae vitia, etsi planè infinita sunt, quam proinde Jacobus appellat *Universitatem iniquitatis*, nihilominus in tria meritò distinguì possunt: in Verba Vana, Noxia, & Impia. *Trifida enim est lingua serpentis, & lingua tertia multos dicitur perdidisse.* Vana verba sunt, vel quæ inania veritatis, vel quæ vanò studiò ac fine ex ore prodeunt, vel quæ nullò, Mendacia, Jactationes,

Jacob. 3.

v. 6.

Eccl. 28.

v. 16.

Verba otiosa : atque hæc in levissimis linguæ vitijs habentur , quibus addantur licet scurrilitates , ludi æquivocationum , ironiæ , & quæ in eadem classe sunt nugæ. Aulicæ hic est eloquentiæ apparatus , & militarium pompa verborum , & quicquid ferè dictu putatur urbanius , ex hoc myrothecio est. Illud antiquum , est est , non non , rusticitas putatur , ac si Jesus meus , qui ita locutus est , non & ipse è præclara Regum familia fuisset. Huc tandem ista versutia loquendi redijt , ut , qui minùs loquendo sua sensa aperiat , is meliùs loqui putetur , cùm sanè institutæ ad aperienda animi sensa sint voces. At non ita Dominus hoc supremo sermone : *Amen Amen dico vobis* : quid alienius à mendacio , quàm geminata contestatio veritatis ? *Unus vestrûm me traditurus est* : quid ab æquivocatione semotius , quid sincerius , quid gravius ? Et sanè decet eum , qui vitam ad Passionis exemplar formare decreverit , semel ita apud se statuere , nugas jam se , & lusus fallaciâsque verborum , & quas urbanitates vocant , hæc vita suscepta non decere. Sic ergo sibi ipse dicat : Satis nugarum

rum est, sat̃s facetiarum, sat̃s argutiarum; sat̃s aulicum egi, in posterum, ut Christianum agam, danda opera est; Christi loquendi modum & stylum malo, quàm hujus ex aulicis aut illius imitari. Jactationes verò, & gloriationes hoc sermone postremo Christus Dominus severè coereuit. Cùm enim inter Discipulos contentio facta esset, quis eorum videretur esse major, & proculdubio quisque de se, aut saltem de eo, quem provehere vellet, magnificè loqueretur, cum sermonem Dominus intercidens docuit, id Ethnicum esse, non Christianum. Inter gentium Principes, & eorum asseclas eam contentionem, non inter Christi discipulos locum habere, qui tantum deberent modestiâ & animi demissione certare. Postremò nihil in hoc toto convivali Christi sermone ridiculum, nihil vanum, nihil mordax reperies, sed omnia seria, vera, simplicia, solida. Sic tandem loqui disce, & facies, quod è re tua fuerit. Altera gravior est classis vitiorum oris, quæ verba noxia continet. Hujusmodi sunt, quæ vel audientem lædunt, ut convicia, vel alte-

rum absentem, ut calumniæ, detractio-
 nes, murmurationes, vel denique ipsos lo-
 quentes, ut verba obscæna, & adversan-
 tia puritati. *Hæc sunt, quæ ex ore prode-*
unt, ut ait Salvator, *& coinquinant ho-*
minem. In unversum autē hæc verba, vel
 animum proferentis & proximi, pravis
 cogitationibus & occasione peccandi læ-
 dunt, vel famam violant. In hoc verò
 Domini sermone verba omnia ad utilita-
 tem audientium pertinent, nihil in eo est
 noxium, nihil non sanctum & salubre.
 Famæ verò proximi tanta cura est, tanta
 parsimonia, ut Judæ quoque scelestissimi
 proditoris nomini parcatur; cū enim
 necesse esset ad Discipulos confirmandos,
 tollendāque scandali occasionem, palam
 omnibus promulgari, nec prodicionem,
 nec prodicionis auctorem Domino fuisse
 ignotum, id ille ita facit, ut, quantum po-
 test, Judæ famam tueatur. *Unus vestrum,*
inquit, me proditurus est. Deinde quia
 necesse erat exprimere, quisnam is esset, id
 in aurē uni dicit: *Qui intingit mecum manū*
in paropside, hic me tradet: neque
 tum nomen ipsum proditoris protulit, ut,
 quan-

quantum fieri posset, ejus ignominia vitaretur. Quid nunc excusationis illi habent, qui tantâ de rebus alienis licentiâ loquuntur? qui cum vilis necessitas cogit, vulgare crimen alienum, id ita faciunt, ut multa proferant, quæ silere potuissent. Illud etiam adnotandum est, Salvatorem, cum, Judam ipsum palam arguere, putaret, ad ejus salutem plurimum momenti allaturum, ita sermonem temperasse, ut & ipse agnosceret se notari, & reliquis id esset ignotum: ut, si fortè resipiscere vellet, id facere ei omnino integrum esset. *Unus vestrum*, inquit, ac deinde manifestius ipsum allocutus, *Quod facis*, inquit, *fac citius*: quod cæteri Apostoli aliqua alia de re dictum intellexerunt. Discamus alienæ famæ parcere, cujus & minus reparabilis est jactura, & gravius quam fortunarum, vitæque ipsius plerisque hominum dolet. Tertium linguæ vitium, idque omnium pestilentissimum, ac deterrimum est, quò Deus ipse violatur: *Posuerunt*, inquit, *in calum os suum*: Sive quis Deum, quem corde credit, recuset, cum opus est, ore confiteri, & quod majus est, *nefas*,

fas, abneget, aut certè verba in eum impia & execranda proferat, siue corde etiam impio cogitationes, adversus Deum, ejusque Ecclesiam ac Religionem impie mente conceptas, ore depromat. Si quid est, quod eum cavere oporteat, qui Christum Dei Verbum decrevit imitari, maxime est genus omne verborum, non dicam impium, sed minus Religiosum ac pium. Consuetudo jurandi, Deique ac sacrarum rerum nomen ad vana quæque, & sæpe minus decora promendi, immanè quantum ab hoc vitæ studio distat: Christus, Dei sermo & Verbum, quicquid loquitur, Patris est laus & gloria. Christianum os, quod crux Domini tam sæpe consignat, non in aliud decet, quàm in laudem sui Conditoris aperiri. Hymnum canentes igitur cum Domino exeamus, hoc est, sic omnia oris nostri verba modulantes, ut in omnibus laudetur Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi. Quod maxime fiet, si precationum quoque sacrarum studium nobis cordi fuerit, & vitulos labiorum nostrorum Domino immolemus; id enim sacrificij genus Domino gratif.

gratissimū est, quō ipsum hominis cor, ipse quodammodo spiritus in verba formatus offertur. Ipsa hac, quā vivimus, inspiratio, si in Dei laudem dirigatur, rectē ipsi vivere dicemur. Hactenus Vitæ Spiritualis exordium, quod Viam Purgativam Magistri vocant; nunc ad Illuminativam transeamus. Incipientium hactenus studia contemplati sumus, nunc proficientium incrementa cernamus. Et quoniam Dominus hymnum dicens egreditur, nos quoque compositis animæ nostræ potentijs ad concentum laudēque divinam, ejus auxiliō invocatō, è cænaculo, id est, vitæ communis & vulgaris consuetudine ad orationis locum spiritualium profectuum passibus exeamus,

INSTI-